

2013

Spravodajca SEA/EIA

Posudzovanie vplyvov strategických dokumentov
a navrhovaných činností na životné prostredie

OBSAH

• SLOVO NA ÚVOD	str. 2
• Posudzovanie vplyvov na životné prostredie v cezhraničnom kontexte – príklady a skúsenosti s okolitými krajinami s dôrazom na Rakúsku republiku	str. 3
• Rozlúčka s Ekologickým senátom, nový začiatok na Spolkovom správnom súde. K zmene a novej úprave konania o opravných prostriedkoch pri posudzovaní vplyvov na životné prostredie v Rakúsku	str. 5
• Posudzovanie vplyvov na životné prostredie pre spolkové cesty v Rakúsku v svetle verejnej správy*	str. 6
• Predstavujeme Vám projekt e – MAT: Vývoj nástrojov manažmentu v rámci posudzovania vplyvov na životné prostredie v hraničných regiónoch medzi Rakúskom a Slovenskom	str. 8
• Vedomostná mapa e-MAT pre cezhraničnú EIA	str. 10
• Bilaterálna Slovensko – rakúska komisia Center of Competence o posudzovaní vplyvov na životné prostredie presahujúcich štátne hranice oboch štátov.	str. 12
• EIA portál - zdroj informácií o procese EIA a SEA v Slovenskej a Rakúskej republike	str. 15
• Vývoj formulárov pre štandardizáciu procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie (EIA) presahujúcich štátne hranice medzi Slovenskou republikou a Rakúskou republikou	str. 17
• Východiská a niektoré aspekty práce s verejnosťou v procesnosti EIA	str. 17
• Záverečná konferencia projektu e-MAT	str. 20
• Právnické okienko: Štvorica noviel	str. 21
• Nové manuály	str. 22

SLOVO NA ÚVOD

Vážení čitatelia,
 problematika posudzovania vplyvov na životné prostredie presahujúcich štátne hranice si našla svoje miesto v legislatívach krajín nielen Európskej únie. Príslušné orgány ale aj široká verejnosť si postupne osvojili význam tohto procesu, ktorý je zabudovaný v znení Dohovoru Európskej hospodárskej komisie OSN o posudzovaní vplyvov na životné prostredie presahujúcich štátne hranice (ďalej len Dohovor z Espoo), v znení Protokolu o strategickom environmentálnom hodnotení K Dohovoru Európskej hospodárskej komisie OSN o hodnotení vplyvov presahujúcich štátne hranice (ďalej len SEA Protokol). Medzinárodnému posudzovaniu z hľadiska ich vplyvov na životné prostredie podliehajú projekty s predpokladanými významnými vplyvmi, ktoré sa neradia štátnymi hranicami a pritom môžu významne ovplyvniť ekonomický a hospodársko – sociálny vývoj krajín, v ktorých sa budú realizovať. Pre ilustráciu jedná sa o ropovody a plynovody s potrubím s veľkou svetlosťou, veľké priehrady a nádrže, zariadenia určené výhradne na výrobu alebo obohacovanie jadrového paliva, zariadenia na ťažbu a spracovanie azbestu a iné. Legislatíva jednotlivých krajín v oblasti cezhraničného posudzovania vykazuje odlišnosti pre tú, ktorú krajinu špecifické. Proces posudzovania je veľmi komplikovaný a náročný na poskytovanie dostupných, kvalitných a zrozumiteľných informácií. Vyžaduje si množstvo konzultácií na rôznej úrovni účastníkov posudzovania. Zosúladiť procesnú stránku posudzovania vplyvov na životné prostredie znamená pochopiť a vzájomne sa prispôbiť, čo je samozrejme snahou oboch strán, pretože z toho profituje každý. Dotknutá verejnosť bez ohľadu na štátnu príslušnosť má právo do procesu posudzovania sa rovnocenne a aktívne zapojiť, nakoľko sa jej kvalita životného prostredia bezprostredne týka.

Realizáciou aktivít Projektu e-MAT: Vývoj nástrojov manažmentu v rámci posudzovania vplyvov na životné prostredie v hraničných regiónoch medzi Rakúskom a Slovenskom, ktorý Vám v tomto čísle časopisu bližšie predstavujeme sa projektoví partneri snažili uľahčiť a skvalitniť proces posudzovania vplyvov presahujúcich štátne hranice a podporiť environmentálne správanie všetkých aktérov procesu oboch krajín. Vytvorením, spoločného dvojazyčného EIA portálu sa v rámci projektu našiel spôsob poskytnúť dostatok informácií napríklad o v oblasti posudzovania vplyvov na životné prostredie, procesnej stránke, orgánoch, ktoré sú do posudzovania zapojené, o výhodách a nevýhodách posudzovaných projektov. Pravidelnými stretnutiami zástupcov inštitúcií, ktorí boli do projektu zapojení sa minimalizovali dôvody k vytváraniu konfliktov, osobne boli vysvetľované rozdielnosti v legislatíve, informovalo sa o nových projektoch a okrem súladu v odbornej stránke, navzájom sa účastníci spoznávali a nadväzovali priateľské vzťahy a naozaj došlo k očakávanému zblížovaniu a zníženiu problémov súvisiacich s jazykovou bariérou, rôznou kultúrou a právnym systémom. Podrobnejšie o obsahu rokovania sa dozviete z článku: Bilaterálna Slovensko – rakúska komisia Center of Competence o posudzovaní vplyvov na životné prostredie presahujúcich štátne hranice oboch štátov. V článkoch venovaných informačnému systému, formulárom, EIA portálu, vedomostnej mape sa venujeme podrobnejšie vybraným aktivitám na projekte.

Dúfame, že výstupy projektu vytvorili model bilaterálnej spolupráce v oblasti riešenia problémov v posudzovaní vplyvov presahujúcich štátne hranice aj pre iné európske štáty.

V pravidelnom právnickom okienku Vás informujeme o dôvodoch prijatia a obsahu posledných štyroch noviel zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Na záver časopisu Vám predkladáme informáciu o publikovaných 2 praktických príručkách.

Mária Hrnčárová
za redakciu

Spravodajca SEA/EIA – časopis o posudzovaní vplyvov strategických dokumentov a navrhovaných činností na životné prostredie, IV. ročník, prvé číslo, december 2013, vydáva Ministerstvo životného prostredia a Slovenská agentúra životného prostredia. Adresa redakcie: SAŽP, Tajovského 28, 975 90 Banská Bystrica, tel/fax: 048/4374163, e-mail eiaspravodaj@sazp.sk. Zodpovedný redaktor: Ing. Zuzana Lieskovská, redaktori: RNDr. Mária Hrnčárová, Ing. Katarína Kováčová, grafická úprava: Marián Horváth, predseda redakčnej rady: RNDr. Gabriel Nižňanský, členovia redakčnej rady: RNDr. Peter Barančok, CSc., doc. RNDr. Ingrid Belčáková, PhD., Mgr. Tomáš Černošous, RNDr. Mária Hrnčárová, RNDr. Dagmar Hullová, PhD., Mgr. Radovan Katriák, Mgr. Zuzana Koločányová, Ing. Zuzana Lieskovská, doc. RNDr. Katarína Pavličková, CSc., RNDr. Ivan Pirman, prof. Ing. Edita Virčíková, CSc. Nevyžiadané materiály redakcia nevracia.

ISSN 1338-0176

Foto na obálke: Ilustračná fotografia G. Krasa

Posudzovanie vplyvov na životné prostredie v cezhraničnom kontexte – príklady a skúsenosti s okolitými krajinami s dôrazom na Rakúsku republiku

Problematika cezhraničného posudzovania vplyvov na životné prostredie si našla svoje miesto v legislatívach krajín nielen Európskej únie ale aj mimo nej, vrátane niektorých krajín z ostatných kontinentov sveta. Príslušné orgány ale aj široká verejnosť si postupne osvojili význam tohto procesu, ktorý je zabudovaný v znení Dohovoru Európskej hospodárskej komisie OSN o posudzovaní vplyvov na životné prostredie presahujúcich štátne hranice (ďalej len Dohovor z Espoo), v znení Protokolu o strategickom environmentálnom hodnotení k Dohovoru Európskej hospodárskej komisie OSN o hodnotení vplyvov presahujúcich štátne hranice (ďalej len SEA Protokol).

Legislatívny rámec - medzinárodné dohovory a európske smernice

Dohovor z Espoo bol prijatý 25. februára 1991 vo fínskom meste Espoo a už v úvode svojej preambuly jasne definuje rámec potreby cezhraničného posudzovania „uvedomujúc si vzájomné vzťahy medzi ekonomickými činnosťami a ich dôsledky pre životné prostredie, potvrdzujúc nutnosť zabezpečiť životnému prostrediu priaznivý a trvalo udržateľný rozvoj, súc pevné odhodlané rozvíjať medzinárodnú spoluprácu pri hodnotení vplyvov na životné prostredie, najmä ak presahujú štátne hranice, berúc do úvahy nutnosť a závažnosť rozvíjať predvídajú politiku a predchádzať, znižovať a monitorovať značne nepriaznivé vplyvy na životné prostredie všeobecne a najmä ak presahujú štátne hranice“.

Dohovor z Espoo vstúpil do platnosti 10. septembra 1997 a Slovenská republika pristúpila k tomuto Dohovoru 28. mája 1993 s tým, že dátum ratifikácie alebo pris-

túpenia Slovenskou republikou bol 18. novembra 1999 a nadobudnutie platnosti pre Slovenskú republiku nastalo 17. februára 2000. Od tohto dňa Slovenská republika plní všetky úlohy vyplývajúce z tohto dohovoru. Posudzovanie vplyvov na životné prostredie presahujúce štátne hranice bolo upravené už v prvom zákone NR SR č. 127/1994 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie, ktorý nadobudol účinnosť v roku 1994 a teda bol už v tom čase v plnom súlade s Dohovorom z Espoo.

SEA Protokol bol prijatý 21. mája 2003 na 5. ministerskej konferencii Životné prostredie pre Európu v Kyjeve (Ukrajina). Cieľom SEA Protokolu je poskytnúť vysokú úroveň ochrany životného prostredia, zabezpečiť, aby sa otázky ochrany a tvorby životného prostredia, vrátane ochrany zdravia, zohľadnili už pri príprave politik, plánov a programov a legislatívy; stanoviť jasné, transparentné a účinné postupy pre strategické environmentálne hodnotenie, vrátane cezhraničného strategického environmentálneho hodnotenia; zabezpečiť účasť verejnosti na strategickom environmentálnom hodnotení a prostredníctvom toho následným integrovaním environmentálnych, vrátane zdravotných hľadísk do nástrojov podporujúcich trvalo udržateľný rozvoj.

Slovenská republika podpísala SEA Protokol 19. decembra 2003 s výhradou ratifikácie. Problematika strategického environmentálneho hodnotenia bola premietnutá do zákona č. 24/2006 Z. z. (účinnosť od 1. februára 2006), čím sa dosiahol plný súlad so SEA Protokolom a vytvorenie podmienok pre jeho ratifikáciu, čo sa naplnilo dňa 29. mája 2008.

SEA Protokol vstúpil do platnosti 11. júla 2010.

Problematika cezhraničného posudzovania navrhovaných činností (projektov) je zároveň zakotvená aj v smernici Európskeho parlamentu a Rady 2011/92/EÚ o posudzovaní vplyvov určitých verejných a súkromných projektov na životné prostredie. Ide o kodifikované znenie, ktoré bolo zverejnené v januári 2012 a nahradilo tak smernicu Rady 85/337/EHS o posudzovaní vplyvov niektorých verejných a súkromných projektov na životné prostredie doplnenú smernicou Rady 97/11/ES, ďalej smernicou Európskeho

parlamentu a Rady 2003/35/ES, ktorou sa zabezpečuje účasť verejnosti pri navrhovaní určitých plánov a programov týkajúcich sa životného prostredia a ktorou sa menia a dopĺňajú s ohľadom na účasť verejnosti a prístup k spravodlivosti smernice Rady 85/337 ES a 96/61/ES ako aj smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/31/ES o geologickom ukladaní oxidu uhličitého.

Problematika cezhraničného strategického hodnotenia je zakotvená v smernici 2001/42/ES Európskeho parlamentu a Rady o posudzovaní účinkov určitých plánov a programov na životné prostredie.

Keďže je Slovenská republika od roku 2003 riadnym členom Európskej únie má za povinnosť riadiť sa príslušnými predpismi, čo v súčasnosti plní prostredníctvom zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov, ktorý nadobudol účinnosť 1. februára 2006.

Ilustračné foto, Jadrová elektrárňa Mochovce (Zdroj google)

Bilaterálne vzťahy v cezhraničnom posudzovaní navrhovaných činností

Strany Dohovoru a rovnako aj členské krajiny EÚ môžu, ak je ochota oboch strán, pristúpiť podľa Dohovoru a príslušných smerníc k vytvoreniu bilaterálnych zmlúv upresňujúcich postup pri cezhraničnom posudzovaní navrhovaných činností.

Slovenská republika má v súčasnosti uzatvorenú jedinou bilaterálnu dohodu s Rakúskou republikou, ktorá nadobudla platnosť 1. februára 2005.

S ostatnými susednými štátmi je príprava bilaterálnych dohôd na rôznej úrovni rozpracovanosti, pričom Slovenská republika mala záujem pristúpiť k takýmto dohodám so všetkými susednými krajinami bez rozdielu.

Trochu rozdielna situácia je v názorových trendoch na prípravu bilaterálnej dohody s Českou republikou. Česká strana v súčasnosti nevidí akútnosť potreby takejto dohody s odvolaním sa na rovnaké pozície oboch strán v prístupe k Dohovoru z Espoo ako aj členstvu v EÚ a z toho vyplývajúcich povinností oboch krajín v oblasti cezhraničného posudzovania vplyvov navrhovaných činností. Zároveň česká strana vyzdvihuje nadštandardné vzťahy oboch krajín malé rozdiely v národných legislatívach a bezbariérovú jazykovú komunikáciu. Uvedený názor je možné potvrdiť doterajšou praxou, keď ani v jednom z posudzovaných projektov alebo strategických dokumentov, či už na českej alebo slovenskej strane nedošlo k nesprávnemu postupu, nedodržaniu potrebných krokov, ktoré si vyžadujú uvedené medzinárodné dohovory ako aj smernice.

Bilaterálna dohoda s Maďarskou republikou je pripravovaná prakticky od 90-tych rokov pričom jej finalizáciu na oboch stranách zabrzdlí národné legislatívne zmeny a personálne zmeny realizačných tímov. V súčasnosti pokračujú pracovné stretnutia k tejto problematike. Posledné pracovné stretnutie sa konalo v roku 2011, na ktorom si obe strany vymenili aktuálne názory na stav príprav a prejavili ochotu pokračovať vo finalizácii bilaterálnej dohody.

Podobná situácia je aj v príprave bilaterálnej dohody s Poľskou republikou. Pracovné stretnutia prebiehali už v 90-tych rokoch, pričom pravidelnosť pracovných stretnutí bola ovplyvnená zmenami národných legislatív ako aj personálnymi zmenami realizačných tímov. V poslednom období nastal výrazný kvalitatívny posun v príprave bilaterálnej dohody, pričom pôjde historicky o prvú dohodu, ktorá bude upresňovať postup nielen pri cezhraničnom posudzovaní projektov ale aj strategických dokumentov. Návrh dohody je prakticky vo finálnom štádiu a v blízkej budúcnosti bude možné na oboch stranách začať legislatívny proces smerujúci k jej definitívnemu prijatiu.

Pokrok nastal aj v príprave bilaterálnej dohody s Ukrajinou, ktorá síce nie je členskou krajinou EÚ ale je riadnym signatárom Dohovoru z Espoo a SEA Protokolu a tak je pre Slovenskú republiku rovnako zaujímavé uzatvorenie bilaterálnej dohody. Od roku 2010 došlo k opakovaným stretnutiam pracovnej skupiny a v súčasnosti je v hrubých rysoch pripravený návrh celého znenia bilaterálnej dohody vyžadujúci si minimálne ešte jedno pracovné stretnutie.

V tejto súvislosti je potrebné zamyslieť sa aj nad možnosťami uzatvorenia bilaterálnych dohôd s krajinami, s ktorými nemá Slovenská republika spoločné hranice. Konkrétnym príkladom je napríklad Rumunsko, kde v nedávnej minulosti došlo k neformálnej komunikácii o možnosti zúčastniť sa procesu posudzovania vplyvov presahujúceho štátne hranice. Ide o ťažbu a úpravu zlata v rumunskej Rosa Montana, kde v minulosti došlo k vážnejšej havárii pri úprave zlata a táto spôsobila masívny úhyn rýb v povodí rieky Tisy. Napriek skutočnosti, že Slovenská republika prejavila záujem zúčastniť sa procesu posudzovania vplyvov tejto činnosti na životné prostredie, nedošlo k žiadnym konkrétnym krokom z rumunskej strany.

Uvedené skúsenosti vedú k myšlienke uvažovať o bilaterálnych zmluvách, napríklad s podunajskými krajinami, to znamená okrem Rumunska napríklad s Nemeckom, Bulharskom a Srbskom.

Praktické skúsenosti z cezhraničného posudzovania navrhovaných činností (projektov) a strategických dokumentov v okolitými krajinami s dôrazom na Rakúsku republiku.

Cezhraničné procesy posudzovania vplyvov navrhovaných činností (projektov) a strategických dokumentov majú v Slovenskej republike svoju históriu a nadobudli pomerne rozsiahle rozmery. Cieľom tohto príspevku nie je precízna štatistika počtu doterajších procesov cezhraničného posudzovania ale informácia o doterajších skúsenostiach z takýchto procesov či už pohľadu dotknutej strany alebo strany pôvodu. Pri porovnaní počtu procesov cezhraničného posudzovania výrazne prevažujú projekty a strategické dokumenty pripravované na území Slovenskej republiky. Pri takejto kvantitatívnej analýze nie je možné jednoznačne potvrdiť, či všetky susedné krajiny s rovnakou detailnosťou informujú Slovenskú republiku o navrhovaných projektoch, resp. pripravovaných strategických dokumentoch na svojich územiach.

Cezhraničné posudzovanie projektov a strategických dokumentov pripravovaných na území Slovenskej republiky.

Ako už bolo uvedené v Slovenskej republike sú k dispozícii oveľa bohatšie skúsenosti z procesov cezhraničného posudzovania pri ktorých vystupovala Slovenská republika ako strana pôvodu, to znamená navrhované činnosti (projekty), resp. pripravované strategické dokumenty boli na území Slovenskej republiky. Pokiaľ ide o navrhované činnosti (projekty), tie je možné rozdeliť do dvoch skupín, v prvej sú projekty, ktoré explicitne podliehajú cezhraničnému posudzovaniu, keďže sú uvedené v prílohe Dohovoru z Espoo, ktorá je zároveň prílohou národného zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie (napr. všetky doterajšie činnosti súvisiace s jadrovou energetikou) a v druhej sú projekty neuvedené v tejto prílohe (napr. ťažba štrkopieskov alebo rekreačné zariadenia v tesnej blízkosti od štátnej hranice). Pre takéto prípady zvolila Slovenská republika neformálny postup oznamovania, ktorý sa osvedčil najmä v kontaktoch s Maďarskom a Českou republikou. Napriek tomu, že v takýchto procesoch nebolo potrebné postupovať striktnie podľa Dohovoru z Espoo, to znamená poslať oznámenie o navrhovanej činnosti podľa predpísaných náležitostí vrátane ďalších stanovených krokov, všetky doterajšie priebehy procesov boli flexibilné, bez zbytočného predĺžovania a s konštruktívnymi pripomienkami dotknutej strany aj v prípadoch, keď sa vyjadřila, že sa nechce podieľať na cezhraničnom posudzovaní navrhovanej činnosti. Podobne sa postupovalo aj v prípade niektorých strategických dokumentov (napríklad územné plány, resp. Stratégia energetickej bezpečnosti).

V prípadoch, keď išlo o činnosti uvedené v prílohe Dohovoru z Espoo, dochádza

v drvivej väčšine k ťažkostiam s dodržiavaním termínov na odpovede k oznámeniam zo strany dotknutých krajín. V ich odôvodneniach rezonujú najmä problémy s prekladmi dokumentácie, s dlhšími termínmi informovania dotknutej verejnosti a časom potrebným na sumarizáciu pripomienok. Z toho dôvodu má problémy Slovenská republika s vysvetľovaním týchto skutočností investorom, t. j. navrhovateľom. Na druhej strane, zo strany navrhovateľov nedochádza k optimálnej spolupráci, resp. zainteresovaní pri zabezpečovaní priebehu cezhraničného posudzovania navrhovaných činností. Ide najmä o zabezpečenie kvalifikovaných a kvantitatívne dostatočujúcich prekladov dokumentácií predkladaných v procese cezhraničného posudzovania.

Dôležitým krokom v cezhraničných procesoch posudzovania sú konzultácie. Zabezpečenie a priebeh konzultácií v doterajších procesoch neprinesli prakticky žiadne komplikácie a ich odborná úroveň bola vždy postačujúca na uspokojivý priebeh konzultácií a dostatočné zodpovedanie pripomienok dotknutej strany.

Menšie skúsenosti sú z priebehu verejných prerokovaní navrhovaných činností, najmä pokiaľ ide o možnosť ich zorganizovania na dotknutej strane, pokiaľ samozrejme o to dotknutá strana požiada. V tomto prípade je výnimočnou dotknutou krajinou Maďarsko, ktoré má vo svojej národnej legislatíve, v prípade, že sa ako dotknutá strana zúčastňuje cezhraničného posudzovania, povinnosť vykonať verejné prerokovanie na svojej strane.

Slovenská republika ako strana pôvodu neevduje, žiadne mimoriadne komplikácie, pri finalizácii cezhraničného posudzovania navrhovaných činností, ktoré spočíva vo vydaní záverečného stanoviska. Každé záverečné stanovisko je zaslané dotknutej strane pričom doposiaľ nedošlo k protestom dotknutej strany týkajúcich sa neakceptovania pripomienok alebo ich nedostatočného zapracovania do záverečného stanoviska. V tomto prípade je potrebné, v porovnaní s okolitými krajinami (okrem Českej republiky), potrebné zdôrazniť, že podľa príslušných medzinárodných predpisov, je potrebné zaslať dotknutej strane „finálne rozhodnutie“, čo v Slovenskej republike predstavuje povolenie vydávané podľa osobitného predpisu. V prípade strategických dokumentov oznámenia o schválení posudzovaného strategického dokumentu. Z doterajšej praxe existuje minimum „uzavretých“ cezhraničných procesov posudzovania zaslaním definitívneho povolenia resp. oznámenia o schválení strategického dokumentu a teda aj možnosť preverenia ako boli definitívne zohľadnené environmentálne aspekty.

V prípade cezhraničných procesov posudzovania s Rakúskou republikou, t. j. zatiaľ jedinou krajinou, s ktorou má Slovenská republika bilaterálnu dohodu je možné konštatovať, že v praxi uľahčuje procedurálne kroky, dostatočne však nerieši niektoré vyššie uvedené problémy. Z konkrétnych prípadov je možné uviesť napríklad problematickú kvalitu nemeckého prekladu environmentálnej dokumentácie, alebo prolongácie prípravy konzultácií vyplývajúce z problematickej synchronizácie vhodného termínu. Vcelku však je možné vyzdvihnúť skutočnosť, že doposiaľ najmohutnejší proces posudzovania „dostavby blokov 3 a 4 jadrovej elektrárne Mochovce“ prebehol korektné, čo potvrdil príslušný orgán pre cezhraničné environmentálne posudzovanie Rakúskej republiky aj na medzinárodnom fóre. Čo sa týka cezhraničného posudzovania strategických dokumentov došlo aj v prípade posudzovania Stratégie energetickej bezpečnosti Slovenskej republiky, keď napriek konštatovaniu slovenskej strany, že tento strategický dokument nebude mať významný cezhraničný vplyv, rakúska strana sa dožadovala zúčastniť cezhraničného posudzovania, čomu slovenská strana vyhověla.

Cezhraničné posudzovanie navrhovaných činností (projektov) a strategických dokumentov na území inej republiky.

Z nepomerne menšieho počtu procesov posudzovania, v ktorých bola Slovenská republika dotknutou stranou je možné konštatovať, že jedným z hlavných problémov je optimalizácia výmeny informácií potrebných na vypracovanie environmentálnej dokumentácie pre hodnotenie vplyvov navrhovanej činnosti presahujúcej štátne hranice. Optimalizácia by mala spočívať v dostatočnom zabezpečení komunikácie medzi realizačným tímom environmentálnej dokumentácie a kolektívom odborníkov dotknutej strany, ktorý by mal poskytnúť dostatočné informácie pre hodnotenie vplyvov presahujúcich štátne hranice.

Zároveň neexistujú doposiaľ prakticky žiadne skúsenosti o možnosti vyhodnotiť ako sa strana pôvodu vyrovnala s pripomienkami Slovenskej republiky ako dotknutej strany.

Praktické skúsenosti s Rakúskou republikou sú ojedinelé, pričom neboli zaznamenané žiadne výraznejšie komplikácie.

Záver

Napriek uvedeným niektorým nedostatkom alebo negatívnym skúsenostiam z dote-

rajších priebehov cezhraničného posudzovania je možné konštatovať, že akákoľvek skúsenosť je nesmierne cennou devízou, ktorá prispeje k zdokonaleniu procesov cezhraničného posudzovania, pretože tieto procesy majú jednoznačne stúpajúci trend. V tejto súvislosti bude potrebné zamyslieť sa nad spôsobom zabezpečenia procesov cezhraničného posudzovania, napríklad za aktívnejšej spolupráce príslušných okresných úradov resp. dotknutých obcí.

História cezhraničného posudzovania s Rakúskou republikou je špecifická a nadštandardná nielen existenciou bilaterálnej dohody ale aj niekoľkoročnou aktívnou bilaterálnou spoluprácou na základe „Vyhlásenia z Eisenstadtu vykonávania Dohovoru z Espoo a Aarhuského dohovoru“ z roku 2006, na základe pravidelných pracovných stretnutí (dvakrát ročne) s cieľom optimalizácie cezhraničného environmentálneho posudzovania. Túto spoluprácu významne kvalitatívne rozšírila aj existencia projek-

tu e - MAT: Vývoj nástrojov manažmentu v rámci posudzovania vplyvov na životné prostredie v hraničných regiónoch medzi Rakúskom a Slovenskom, Programu cezhraničnej spolupráce Slovenská republika – Rakúsko 2007 – 2013 financovaného z finančných prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja a z národného spolufinancovania. Hmatateľným výsledkom tohto projektu sú návrhy formulárov, ktoré koordinujú a štandardizujú medzištátnu spoluprácu a kroky procesu medzi orgánmi, ministerstvami, samosprávami a krajinami/krajmi a v súčasnosti sa pilotne testujú na konkrétnych navrhovaných činnostiach.

Ing. Gabriel Nižňanský

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky,
odbor environmentálneho posudzovania

Rozlúčka s Ekologickým senátom, nový začiatok na Spolkovom správnom súde. K zmene a novej úprave konania o opravných prostriedkoch pri posudzovaní vplyvov na životné prostredie v Rakúsku

Ekologický senát, ktorý existuje 20 rokov, teda nezávislý osobitný správny orgán¹⁾ na rozhodovanie o odvolaniach v konaní ohľadom povoľovania projektov podľa rakúskeho Zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie (UVP-G 2000), bude čoskoro minulosťou – právnou, hospodárskou a ekologickou. K 1.1.2014 prevezme Spolkový správny súd, ktorý je novo zriadený a vytvorený na základe ústavných noviel a spolkových zákonov, úlohy Ekologického senátu v plnom rozsahu (Novela o správnom súdnictve 2012, Z.z. I č. 51/2012, čl. 7) a od daného momentu bude rozhodovať prostredníctvom nezávislých sudcov z povolania, ktorí budú za týmto účelom pôsobiť v senátoch, o sťažnostiach v procese posudzovania vplyvov na životné prostredie, t.j. ako inštancia na podanie opravných prostriedkov proti rozhodnutiam, ktoré boli vydané na krajských vládoch ako orgánoch príslušných pre proces posudzovania vplyvov na životné prostredie prvej inštancie (koncentrované povoľovacie rozhodnutia v rámci prvého a druhého odseku Zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie UVP-G 2000).

Novinkou je, že Spolkový správny súd bude na rozdiel od Ekologického senátu rozhodovať aj o sťažnostiach, ktoré sú namierené proti rozhodnutiam prvej inštancie podľa 3. odseku Zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie UVP-G 2000 (všetky čiastočne koncentrované povoľovacie rozhodnutia Spolkového ministerstva dopravy, inovácie a technológie a krajských vlád podľa § 24 ods. 3 Zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie UVP-G 2000 pre spolkové cesty a vysokorychlostné železničné trate).

Koniec Ekologického senátu bude aj koncom sudcovskej činnosti 42 členov senátu na vedľajší pracovný pomer v 18 komorách, ktorí pochádzali z krajskej, štátnej správy, sudcovských zborov a vedy a rozhodovali vždy v trojčlennom senáte. Oproti tomu sa bude Spolkový správny súd skladať celkovo takmer zo 170 sudcov z povolania, ktorí budú popri rozhodnutiach o sťažnostiach podľa Zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie UVP-G 2000 mať aj rozhodovaciu právomoc v konaniach o opravných prostriedkoch pre množstvo ďalších správnych záležitostí, teda sú to úlohy, ktoré do konca roka 2013 plnia rôzne štátne a právne osobitné správne orgány, senáty a osobitné sudy atď., Spolkový úrad verejného obstarávania a Azylový súdny dvor. S Ekologickým senátom končí aj existencia množstva správnych a právnych osobitných orgánov so záväznosťou pokynov, ktoré pôsobili v rôznych správnych oblastiach ako tribunály v zmysle Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv. Zmena konania o opravných prostriedkoch v oblasti posudzovania vplyvov na životné prostredie sa teda zaradí do rozsiahlejšieho, významného nového usporiadania rakúskeho právneho stavu vo všeobecnosti pre konania o opravných

Ilustračné foto, Ropovod Schwechat – Bratislava (Zdroj google)

prostriedkoch v správnej oblasti. Vytvorenie dvojestupňového správneho súdnictva (konanie o sťažnostiach na Spolkovom správnom súde a prípadné následné konanie o dovolaní na Správnom súdnom dvore) nasleduje po ústavných, správnych a právnych úvahách ohľadom možnosti overenia rozhodnutí správnych orgánov zo strany nezávislých inštancií, či sú v súlade s európskym právom, ktoré vyplynuli z dlhoročných diskusií a takisto pramení z dlhoročného argumentu potreby odbremenenia súdnych dvorov verejného práva (Ústavný a Správny súdny dvor)

a jeho cieľom je zjednodušenie v správnej oblasti prostredníctvom harmonizácie poradia opravných prostriedkov a s tým spojené úspory.

Zmení sa právna ochrana v konaní o opravných prostriedkoch v rámci posudzovania vplyvov na životné prostredie, aké nové úpravy existujú?

Príslušné pozmeňovacie zákony, ktoré boli vydané ako zásadné a vykonávacie normy na ústavno-právnej úrovni a úrovni jednoduchých zákonov, zabezpečili po organizačnej, právnej, štruktúrálnej a procesno-právnej stránke pri prechode na nové správne súdnictvo, že existujúce štandardy v procese posudzovania vplyvov na životné prostredie ostanú zachované aj pri konaniach na Spolkovom správnom súde a budú stanovené príslušné pravidlá pre prechod konaní na Ekologickom senáte, ktoré v súčasnosti prebiehajú, na tento Správny súd²⁾. Celkovo sa prostredníctvom príslušných úprav Zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie UVP-G 2000 dbalo na to, aby sa právna ochrana cieľovej skupiny, pre ktorú je

norma určená, resp. právna ochrana vo vzťahu na doterajší právny stav ohľadom opravných prostriedkov a procesných ustanovení nezhoršila.

Popri ostatných úpravách na zabezpečenie aplikácie osobitných procesných ustanovení Zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie UVP-G 2000, ktoré sa v odvolacích konaniach ohľadom posudzovania vplyvov na životné prostredie na Ekologickom senáte doteraz osvedčili (napr. prizvanie znalcov z daných spolkových krajín, záver zisťovacieho konania, skrátené procesné lehoty pri rozhodnutiach zisťovacích konaní), sa vzťahujú úpravy hlavne na konanie o opravných prostriedkoch v rozsahu, v akom sa preukázali ako potrebné zavedením správneho súdnictva a zrušením Ekologického senátu: doterajšie možnosti podať odvolanie a sťažnosť zákonných strán (obce, ekologický ombudsman, občianske iniciatívy, ekologické organizácie) ostanú v budúcnosti zachované v podobe práva na podanie sťažnosti na Spolkovom správnom súde a v podobe práva na podanie dovolania na Správnom súdnom dvore. Podľa §§ 19 a 24 f ods. 8 Zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie UVP-G 2000 môžu teda v budúcnosti podať formálne strany sťažnosť na Spolkovom správnom súde a následne dovolanie na Správnom súdnom dvore. Tým ostáva v podstate naďalej zachovaná právna ochrana pre strany, ktoré si neuplatňujú vlastné subjektívne a verejné práva, a to prostredníctvom zákonného ustanovenia. A v súvislosti s takzvanými negatívnymi rozhodnutiami zisťovacieho konania, podľa ktorých navrhovaná činnosť nepodlieha posudzovaniu vplyvov na životné prostredie, sa právo ekologických organizácií na podanie žiadosti na overenie tohto rozhodnutia na Ekologickom senáte mení na možnosť podania sťažnosti na Spolkovom správnom súde (úprava § 3 ods. 7a resp. § 24 ods. 5a Zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie UVP-G 2000). Aj v budúcnosti môžu ekologické organizácie podávať opravné prostriedky proti rozhodnutiam zisťovacích konaní, ktoré neukladajú povinnosť posudzovania vplyvov na životné prostredie. Spolkový správny súd má mať takisto ako Ekologický senát k dispozícii úradných znalcov na úrovni štátu a spolkovej krajiny, ktorej rozhodnutie sa overuje. Napokon sa rozširuje právo na pokračovanie prevádzky, ktoré doteraz platilo pre 2. odsek, na rozhodnutia podľa 3. odseku.

Záver a medzinárodné vplyvy novej úpravy

Z celkového hľadiska sa novou úpravou rakúskeho správneho súdnictva vrátane prechodu príslušností za rozhodnutia o opravných prostriedkoch v procesoch podľa Zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie UVP-G 2000 na Spolkový správny súd ukončila kapitola dlhoročných, dokonca niekoľko desaťročí trvajúcich diskusií o správnej reforme v Rakúsku.

Nezávisle od ostatných zámerov a cieľov tejto reformy – zjednodušenia správy, zjednotenia konaní o opravných prostriedkoch v správnych záležitostiach a úspor – sa na základe nových resp. upravených zákonných predpisov dá už teraz povedať, že aj naďalej bude existovať vysoká úroveň právnej ochrany v oblasti overovania rozhodnutí v procesoch posudzovania vplyvov na životné prostredie, a že určite tým nebude obmedzená vysoká úroveň právnej ochrany, práve naopak, bude naďalej zabezpečená – toľko na margo rozlíčky s Ekologickým senátom. Isteže, takisto ako každá nová inštitúcia, aj Spolkový správny súd sa bude musieť najskôr zapracovať. V doterajšej veľmi úspešnej práci Ekologického senátu, ktorú si vysoko cenia aj odborníci z právnej oblasti, máme v každom prípade veľmi dobrý príklad férových, efektívnych, odborných konaní o opravných prostriedkoch v oblasti posudzovania vplyvov na životné prostredie.

Tieto nové úpravy konania o opravných prostriedkoch v záležitostiach posudzovania vplyvov na životné prostredie však nemajú žiaden vplyv na prebiehajúce alebo budúce cezhraničné procesy podľa Dohovoru z Espoo, nezávisle od vnútroštátneho nového usporiadania a zavedenia dvojestupňového správneho súdnictva sa budú realizovať procesy posudzovania vplyvov na životné prostredie v cezhraničnom rámci so susednými štátmi naďalej podľa doterajších platných princípov. Samozrejme, že pri zahraničných právnych subjektoch, ktorým prípadne prináleží stranické postavenie aj v rakúskom procese posudzovania vplyvov na životné prostredie, bude riešiť ich prípadné opravné prostriedky Spolkový správny súd.

Mag. Johannes Kresbach

Spolkové ministerstvo poľnohospodárstva, lesníctva,
životného prostredia a vodohospodárstva

¹Porovnaj čl. 11 ods. 7 Spolkového ústavného zákona B-VG

²Novela o správnom súdnictve 2012, Z.z. I 2012/5, Zákon o Spolkovom správnom súde BVwGG, Z.z. I 2013/10, Vykonávací zákon o správnom súdnictve 2013, Z.z. I 2013/33, ktorým bol prijatý Zákon o správnom súdnom konaní (VwGVG) a Prechodný zákon o správnom súdnictve, ďalej Zákon k zmene Zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie 2000 a zrušení Spolkového zákona o Ekologickom senáte, Z.z. I 2013/95 a napokon Spolkový zákon, ktorým sa mení Vykonávací zákon o správnom súdnictve 2013, Zákon o správnom konaní, Prechodný zákon o správnom súdnictve, Zákon o správnom súdnictve 1985, Zákon o Správnom súdnom dvore 1953, Zákon o úradnom ručení a Zákon o spolkových ministerstvách 1986, Z.z. I č. 122/2013.

Posudzovanie vplyvov na životné prostredie pre spolkové cesty v Rakúsku v svetle verejnej správy*

Posudzovanie vplyvov na životné prostredie pre spolkové cesty v Rakúsku

Posudzovanie vplyvov na životné prostredie (EIA) je procesom, ktorý je zakotvený v povoľovacom procese, a ktorý znázorňuje a hodnotí vplyvy určitého projektu na zložky životného prostredia ako ľudí, zvieratá, rastliny a ich biotopy, pôdu, vodu, ovzdušie a klímu, krajinu ako aj vecné a kultúrne bohatstvo a pritom poskytuje verejnosti široký priestor na pripomienkovanie¹.

Spoločnosť Autobahnen- und Schnellstraßen- Finanzierungs- AG (ASFINAG) bola poverená štátom, aby financovala, plánovala, budovala, udržiavala a prevádzkovala spolkové cesty². Povoľovanie a realizácia posudzovania vplyvov na životné prostredie pre nové úseky spolkových ciest spadá do kompetencie spolkového ministra dopravy, inovácie a technológie. Okrem toho sú pre povolenie projektu na základe procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie, ktorý bol vykonaný na Spolkovom ministerstve dopravy, inovácie a technológie, príslušné orgány na krajinnej úrovni - predseda krajinnej vlády (napr. pre vodné právo a ochranu pamiatok) a krajinská vláda alebo okresný úrad (pre ochranu prírody)³. Od 1.1.2014 bude spolkový minister príslušný aj pre ďalšie povolenia podľa spolkových zákonov (ako vodné právo alebo právo pre ochranu pamiatok) a krajinské vlády pre povolenia podľa všetkých krajinských zákonov.

Priebeh posudzovania vplyvov na životné prostredie pre spolkové cesty

Podľa zadania „programu výstavby“ (rámcový plán podľa bodu IV, ods. 2 zmlu-

vy o užívacom práve), ktorý sa so Spolkovým ministerstvom dopravy, inovácie a technológie odsúhlasuje každoročne na päť rokov, zahájí ASFINAG plány pre projekty v oblasti infraštruktúry. Najprv vypracuje prípravný projekt. Na konci tohto procesu je prednostný variant pre vedenie určitej trasy. Popri funkčných, plánovaco-technických a hospodárskych hľadiskách zohrávajú už v priebehu prípravného projektu významnú úlohu aj ekologické aspekty. Plánovací proces podporujú technické oddelenia na Spolkovom ministerstve dopravy, inovácie a technológie.

So žiadosťou o vykonanie posudzovania vplyvov na životné prostredie a povolením projektu odovzdáva ASFINAG projekt a správu o hodnotení na Spolkovom ministerstve dopravy, inovácie a technológie podľa Zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a ostatných uplatniteľných správnych predpisov.

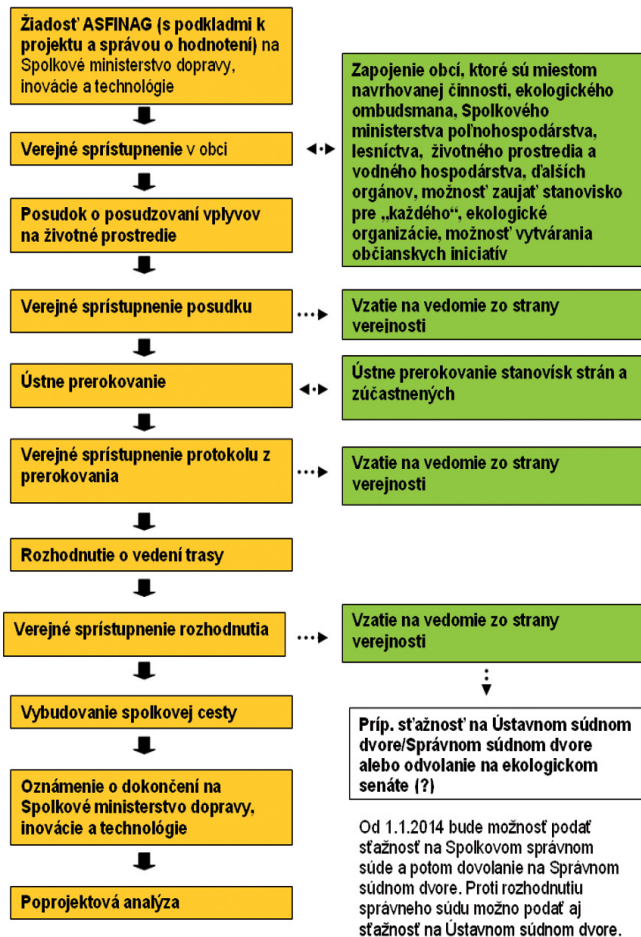
Obr. 1 znázorňuje ďalší priebeh.

Posudzovanie vplyvov na životné prostredie Public Governance

Nové projekty pre spolkové cesty sa dotýkajú mnohých ľudí, a to nezávisle

od toho, či sú za alebo proti. Spolkové cesty sa dotýkajú prakticky celého obyvateľstva, priamo či nepriamo: hlavne ako susedov alebo vlastníkov pozemkov, cez ktoré má viesť cesta, ale aj ako vodičov alebo spolujazdcov, živnostníkov alebo zamestnancov, ako ľudí, pre ktorých je dôležitá ochrana životného prostredia alebo ako politikov. Orgán⁴ sa nachádza v strede tohto napätového poľa a má v rámci a na základe právneho poriadku umožniť riešenie, ktoré zodpovedá všetkým potrebám.

Obr.1: Priebeh procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie a povolenie pre výstavbu spolkových ciest.

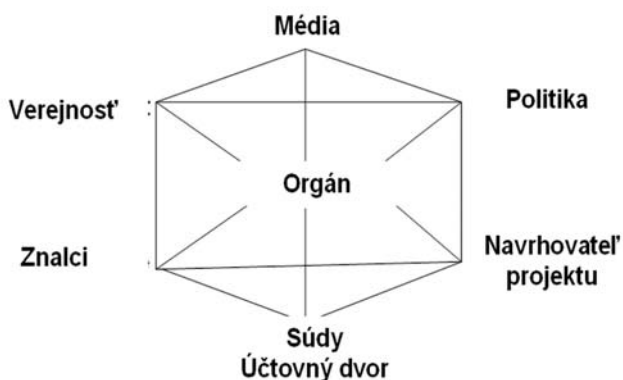

Pred vybudovaním treba zabezpečiť ďalšie rozhodnutia orgánov príslušných pre krajské cesty

Nasledujúci Obr. 2 znázorňuje úlohu orgánu v procese posudzovania vplyvov.

Obr. 2: Diamant vzťahov v procese EIA

Úloha orgánu v procese EIA

Účasť verejnosti ako prostriedok Public Governance z titulu Zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a Zákona o spolkových cestách

Popri zásade trvalej udržateľnosti, spolupráci rôznych orgánov, zodpovednosti a zameraní na účinnosť, zohráva účasť verejnosti a transparentnosť v procese posudzovania vplyvov na životné prostredie osobitnú úlohu.

Verejnosť je zapojená do procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie rôznym spôsobom:

- Právo na zhladnutie do správy o hodnotení:** Verejnosť má pri verejnom sprístupnení podkladov k projektu (žiadosť, správa o hodnotení a prípadne ďalšie podklady k projektu) v obci, na úradoch krajských vlád, na Spolkovom ministerstve dopravy, inovácie a technológie ako aj na jeho internetovej stránke, príležitosť nahliadnuť do podkladov.
- Právo na zaujatie stanoviska k správe o hodnotení:** Verejnosť, t.j. každý, má príležitosť odovzdať stanovisko k sprístupneným podkladom k projektu resp. k správe o hodnotení navrhovateľa projektu.
- Súhrn správy o hodnotení pre laikov:** Správa o hodnotení musí obsahovať v jednej čiastočnej kapitole všeobecne zrozumiteľný súhrn pre laikov a orgán dbá dodatočne o to, aby bola táto požiadavka splnená. Tento súhrn má zabezpečiť, aby laici získali prehľad o navrhovanej činnosti a jej možných vplyvoch na životné prostredie. Hlavne slúži susedom na to, aby sa informovali o tom, či a ako sú dotknutí projektom. Tým možno odbúrať možné rozpory už v skorom štádiu procesu.
- Verejné sprístupnenie posudku:** Verejnosť má pri verejnom sprístupnení posudku o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v obci, na úradoch krajských vlád, na Spolkovom ministerstve dopravy, inovácie a technológie ako aj na jeho internetovej stránke, príležitosť nahliadnuť do tohto posudku.
- Súhrn posudku pre laikov:** Posudok musí obsahovať v jednej čiastočnej kapitole všeobecne zrozumiteľný súhrn pre laikov a orgán dbá dodatočne o to, aby bola táto požiadavka splnená.
- Riešenie stanovísk v posudku:** Posudok sa musí v jednej samostatnej časti zaoberať odovzdanými stanoviskami.
- Právo na účasť na verejnom prerokovaní:** Na prípadnom verejnom prerokovaní sa môže zúčastniť „každý“. Stanoviská prítomných sa riešia ústne.
- Právo strán na účasť na ústnom prerokovaní:** Ústne prerokovanie sa koná vždy, iba ak by neexistovala odôvodnená námietka. Stanoviská strán a zúčastnených sa riešia ústne. Strany a zúčastnení môžu klást otázky znalcom a navrhovateľovi projektu a vyjadriť svoj názor. Vystavuje sa protokol z prerokovania.
- Verejné sprístupnenie a právo na nahliadnutie do protokolu z ústneho prerokovania:** Verejnosť má pri verejnom sprístupnení protokolu z ústneho prerokovania v obci, na úradoch krajských vlád, na Spolkovom ministerstve dopravy, inovácie a technológie ako aj na jeho internetovej stránke, príležitosť nahliadnuť do tohto protokolu.
- Verejné sprístupnenie a právo na nahliadnutie do rozhodnutia o posudzovaní vplyvov na životné prostredie:** Verejnosť má pri verejnom sprístupnení rozhodnutia o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v obci, na úradoch krajských vlád, na Spolkovom ministerstve dopravy, inovácie a technológie ako aj na jeho internetovej stránke, príležitosť nahliadnuť do tohto rozhodnutia.
- Verejnosť sa v rámci verejného sprístupnenia správy o hodnotení (viď bod 2) môže konštituovať aj ako **občianska iniciatíva** a získať práva strany, ak minimálne 200 osôb, ktoré majú právo voliť v obci, ktorá je miesto navrhovanej činnosti alebo v bezprostredne susediacej obci, podpíše určité stanovisko ku konkrétnemu projektu.
- Aj **ekologické organizácie**, ako Ökobüro alebo Global 2000, ktoré sa zaregistrujú ako ekologické organizácie na Spolkovom ministerstve poľnohospodárstva, lesníctva, životného prostredia a vodného hospodárstva, môžu zaujať k projektu stanovisko majú určité práva strany.
- Zriadenie pozície **ekologického ombudsmana** možno napokon tiež prirátavať k účasti verejnosti. Môže takisto ako občianske iniciatívy alebo ekologické organizácie požadovať dodržiavania predpisov na ochranu životného prostredia na orgáne a najvyšších súdoch.
- Napokon treba uviesť aj **mediačné konania**, ktoré možno zrealizovať pred odovzdaním projektu.

15. Orgán môže aj pred odovzdaním správy o hodnotení komunikovať s navrhovateľom projektu, vymieňať si informácie a podporovať ho. Témy a otázky, ktoré sú predbežne podstatné pre povoloací proces, môže orgán oznámiť v rámci tejto **služby pre investora** na prípravu projektu.

Hranice účasti verejnosti

Účasť verejnosti má aj svoje hranice: občania majú právo na informácie a konzultácie v hore uvedenom rozsahu, formálne však nemajú právo na spolurozhodovanie. Plánovanie takých veľkých projektov je vysoko komplexné a občania nie sú zapojení do každého kroku. Obvyčajne nedisponujú rovnakými prostriedkami ako navrhovateľ projektu alebo orgán⁵. A otázka, či sa má cesta vôbec vybudovať, nie je pre nich formálne prístupná. Avšak, ak sa ich požiadavky zhodujú s nápadmi politikov, v spojení s úzkym finančným korzetom spoločnosti ASFINAG, môže sa stať, že ASFINAG projekt stiahne.

Transparentnosť ako ďalší prostriedok Publik Governance

Zatiaľ čo Zákon o posudzovaní vplyvov na životné prostredie už zabezpečuje určitú transparentnosť, možno sa aj v prípravnej fáze postarať o transparentnosť krokov:

Už v štádiu plánovania organizuje ASFINAG informačné podujatia pre občanov, ekologické organizácie a obce, na ktorých môžu vyjadriť svoje požiadavky a podnety.

ASFINAG pravidelne zasiela brožúry v oblasti projektu, kde informuje o najnovšom vývoji. Väčšinou sa počas verejného sprístupnenia správy o hodnotení a podkladov k projektu koná verejné sprístupnenie plánovania v obciach, ktoré sú miestom navrhovanej činnosti.

Pohľad do budúcnosti

Na to, aby sa systém posudzovania vplyvov na životné prostredie pre spolkové cesty ešte zefektívnil, a aby sa preverili jeho účinky, treba ešte podľa názoru autorov vykonať určité opatrenia. Nasledujúce body treba uviesť v tejto súvislosti⁶:

- Kompetencia pre povolenia na základe posudzovania vplyvov na životné prostredie je ešte rozdelená medzi Spolkové ministerstvo dopravy, inovácie a technológie a krajské vlády. Jeden a ten istý projekt musí byť odovzdaný v rôznych stupňoch podrobnosti na rôznych orgánoch. Vyžaduje si to

opatrenia na koordináciu s príslušnými orgánmi, keďže si treba odsúhlasiť, ako možno zohľadniť výsledky posudzovania vplyvov na životné prostredie v jednotlivých povoleniach a treba dbať na to, aby nebolo opomenuté žiadne podstatné opatrenie. V tomto smere by prichádzalo do úvahy sústredenie činností na jednom orgáne, pričom kompetencia by mala ostať na Spolkovom ministerstve dopravy, inovácie a technológie z dôvodu nadregionálneho významu.

- Odsúhlasenie medzi štátom a krajinami a obcami v oblasti územného plánovania by sa mohlo zlepšiť. Nadregionálne koncepty rozvoja obsahujú často odkazy na budúce spolkové cesty, avšak nevyplývajú z toho dôsledky smerom nadol až po úroveň obcí. Možný riešením by bol zmiešaný orgán štátu a spolkových krajín, ktorý by slúžil na výmenu informácií a stanovenie povinností na zohľadňovanie určitých skutočností.
- S ohľadom na vyhodnotenie účinkov posudzovania vplyvov na životné prostredie by bolo zaujímavé vypracovanie štúdie na tému „spokojnosť zákazníkov“. V rámci takej štúdie by mohli byť zohľadnené názory dotknutých subjektov v procese, ale aj navrhovateľa projektu ASFINAG.

Resumé

Napriek otvoreným právnym a politickým otázkam sa systém posudzovania vplyvov na životné prostredie pre spolkové cesty osvedčil: zavedenie posudzovania vplyvov na životné prostredie viedlo k tomu, že navrhovateľ projektu ASFINAG z odborného hľadiska predkladá stále lepšie projekty na povolenie, čo napokon zdôvodňuje vynaloženie financií a času v procese posudzovania vplyvov. V procesoch, ktoré sa skladajú z viacerých článkov, sa riešia a integrujú potreby „stakeholderov“. Potom, ako sa znázornia a vymenia všetky argumenty, vzniká ako výsledok komplexnej práce projekt, ktorý možno zrealizovať. Prostredníctvom zmien projektu alebo povinností sa odstránia obavy susedov, občianskych iniciatív a ekologických organizácií. Orgány a znalci spoločne pracujú na tom, aby sa projekt mohol zrealizovať, a aby sa pritom zohľadnili záujmy všetkých zúčastnených. Vysoký počet povolení Spolkového ministerstva dopravy, inovácie a technológie, ktoré neboli napadnuté, alebo ktoré potvrdili súdne dvory verejného práva, napokon dokazuje akceptáciu širokých vrstiev obyvateľstva.

Christine Rose a Oliver Frank

Spolkové ministerstvo dopravy, inovácie a technológie

* Tento príspevok vychádza z článku: „Umweltverträglichkeitsprüfung für Bundesstraßen im Lichte von Public Governance/Posudzovanie vplyvov na ŽP pre spolkové cesty vo svetle Public Governance“ v H.Bauer, P.Biwald, E. Dearing, Gutes Regieren, Konzepte – Realisierungen – Persepektiven/Dobré riadenie, koncepty-realizácie-perspektívy, 2011, s. 462f a bol prispôsobený aktuálnemu vývoju.

¹ Viď k tomu Zákon o posudzovaní vplyvov na ŽP § 1 UVP-G 2000.

² Štát je 100%-vlastníkom ASFINAG a uzatvoril s ňou zmluvu o užívaní práve, ktoré zahŕňa aj právo na vyberanie poplatku za používanie.

³ § 24 Zákona o posudzovaní vplyvov na ŽP UVP-G 2000.

⁴ Na Spolkovom ministerstve dopravy, inovácie a technológie sa oddelenie IV/ST1 – plánovanie a ekológia, IV/ST2 – technika a dopravná bezpečnosť a IV/ST3 – právna oblasť spolkových ciest, zaoberá procesmi posudzovania vplyvov na životné prostredie.

⁵ Viď však v tejto súvislosti štúdiu „Podporné mechanizmy pre účasť verejnosti v ekologických procesoch“ inštitútu Forschungsinstitut für Energie- und Umweltplanung.

⁶ Pokiaľ sa tieto opatrenia dotýkajú ústavných ustanovení a kompetencií spolkových krajín, možno zmenu legislatívnych zadaní dosiahnuť iba s pomocou spolkových krajín.

creating the future

Programm zur grenzüberschreitenden Zusammenarbeit SLOWAKEI - ÖSTERREICH 2007-2013
Program cezhraničnej spolupráce SLOVENSÁ REPUBLIKA - RAKÚSKO 2007-2013

Predstavujeme Vám projekt e-MAT: Vývoj nástrojov manažmentu v rámci posudzovania vplyvov na životné prostredie v hraničných regiónoch medzi Rakúskom a Slovenskom

V prihraničných regiónoch medzi Rakúskom a Slovenskom sa súčasnosti vykonáva alebo plánuje sa vykonávať celý rad investičných zámerov, ktoré v budúcnosti budú ovplyvňovať ekonomický a hospodársko-sociálny vývoj, a

ktoré môžu mať závažný vplyv na životné prostredie oboch štátov. Uvedené zábery podliehajú cezhraničnému posudzovaniu podľa Dohovoru Európskej hospodárskej komisie OSN o posudzovaní vplyvov na životné prostredie pre-

sahujúcich štátne hranice (Dohovor z Espoo).

Napríklad:

Zelený most na diaľnici D2 - Moravský Sv. Ján,
Diaľnica D4, križovatka DNV II/505 - št. hranica SR/RR,
Budovanie železničného koridoru - dvojkolajové rozšírenie železničného mosta po Marchegg,
Územný plán mesta Bratislava,
Súhrnný vodohospodársky úpravny projekt Dunaj na východ od Viedne,
Veterné elektrárne - Rozšírenie veterného parku v obci Kittsee,
Ropovod Družba - tranzitná časť Bratislava - Schwechat.

Niektoré z týchto zámerov sú mimoriadne významné nielen na úrovni prihraničného regiónu, ale svojim charakterom a environmentálnym dosahom, ďaleko presahujú hranice regiónu, v ktorom sú alebo budú realizované.

Proces cezhraničného posudzovania niektorých zámerov už prebieha dlhšiu dobu, nakoľko proces je komplikovaný a náročný na množstvo zodpovedne získaných informácií a vedomostí, ktoré sú alebo budú priamym podkladom pre uskutočnenie zásadného rozhodnutia o akceptovaní daného zámeru, aktivity, projektu v regióne.

Práve pri takýchto zámeroch a projektoch ukazuje sa pomerne významný nedostatok kvalitných (obsahom aj spracovaním) a rýchlo dostupných informácií v príslušnej jazykovej verzii, ktoré sú nevyhnutné pre správne rozhodovanie štátnej správy s rovnakým ohľadom na ekonomický a hospodársko-sociálny rozvoj regiónu a záujem dotknutej

verejnosti, ako aj nevyhnutné pre verejnosť, ktorá má právo zapojiť sa do procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie, keďže sa jej to bezprostredne týka. Čo bolo hlavným dôvodom, aby projektoví partneri predložili projekt Vývoj nástrojov manažmentu v rámci posudzovania vplyvov na životné prostredie v hraničných regiónoch medzi Rakúskom a Slovenskom.

Vedúcim partnerom je Úrad krajskej vlády Dolného Rakúska a partnermi sú: Slovenská agentúra životného prostredia, Spolkové ministerstvo poľnohospodárstva, lesníctva, životného prostredia a vodného hospodárstva, Spolkové ministerstvo dopravy, inovácií a technológií, Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, Ekologické právne zastúpenie Dolného Rakúska, Ekologické právne zastúpenie Viedne.

Hlavným cieľom projektu je optimalizácia procesu cezhraničného posudzovania vplyvov na životné prostredie v hraničných regiónoch medzi Rakúskom a Slovenskom metódami vedomostného manažmentu a tým prispieť k dosiahnutiu trvalo udržateľného, ekologického a inovatívneho rozvoja regiónu bez konfliktov.

Projekt v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Slovenská republika - Rakúsko 2007-2013 patrí svojimi aktivitami pod prioritnú os: P2 dostupnosť a trvalo udržateľný rozvoj a príslušnú oblasť: Energetická efektívnosť a obnoviteľné zdroje energie, ochrana životného prostredia, manažment rizík.

Financovanie pre slovenských partnerov je realizované cez Európsky fond regionálneho rozvoja (85%) a národným spolufinancovaním (15%).

Projektové aktivity sa týkajú sa hraničných regiónov medzi Rakúskom a Slovenskom: na rakúskej strane: Wien, Nord Burgenland, Weinviertel, Wiener Um-

land, Nordteil a na slovenskej strane: - Bratislavský samosprávny a Trnavský samosprávny kraj.

Projekt je realizovaný v časovom období od 1. februára 2011 do 31. decembra 2013.

Hlavné projektové aktivity:

Aktivity týkajúce sa publicity a informovanosti o projekte.
Informačná a dátová platforma.
Networking.
Tréningové a vzdelávacie aktivity.
Spoločné rokovania.
Všeobecná koordinácia projektu.

Cez plánované projektové aktivity všetkým účastníkom cezhraničného posudzovania oboch štátov bude vytvorený dvojazyčný prístup k zdroju komplexných údajov a informácií prostredníctvom elektronického portálu.

Spracovateľom, navrhovateľom, investorom bude poskytnutá podpora pri výmene skúseností a informácií ohľadom vypracovania dokumentácií, predloženia, realizácie a monitoringu projektov pomocou elektronického portálu, pracovných stretnutí a poskytutím konzultácií.

MVO a verejnosti bude uľahčený prístup k poskytnutiu informácií o projektoch a o stave cezhraničného posudzovania pomocou portálu a účasťou na pracovných stretnutiach a konzultáciách.

Príslušným orgánom, samospráve, štátnej správe, dotknutým orgánom budú poskytnuté školenia, tréningy, metodické príručky týkajúce sa cezhraničného procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie.

Realizáciou projektových činností by sme chceli podporiť environmentálne správanie všetkých aktérov procesu, poskytnúť dostatok informácií o výhodách a nevýhodách posudzovaných projektov, minimalizovať dôvody k vytváraniu konfliktov, dosiahnuť včasné zapojenie účastníkov procesu vrátane verejnosti do procesu posudzovania, optimalizovať projekty s ohľadom na životné prostredie a zdravie ľudí už pri plánovaní a projektovaní, umožniť verejnosti uplatniť si všetky práva na účasť v procese, prijať viditeľné, merateľné a udržateľné opatrenia v oblasti ochrany a starostlivosti o životné prostredie a zdravie ľudí.

Ochrana životného prostredia zohráva významnú úlohu v procese transformácie prihraničných regiónov na konkurencieschopný región založený na znalostiach, informáciách a vzdelávaní. Nepriaznivá situácia v oblasti životného prostredia znižuje atraktivitu regiónu, negatívne ovplyvňuje kvalitu života jeho obyvateľov a v konečnom dôsledku môže brániť v ďalšom hospodárskom rozvoji regiónu.

Veríme, že zdokonalené cezhraničné procesy s poskytovaním komplexných informácií a spoluprácou subjektov zainteresovaných do procesu prispievajú k dosiahnutiu trvalo udržateľného, ekologického a inovatívneho rozvoja regiónu bez konfliktov.

RNDr. Mária Hrnčárová
Slovenská agentúra životného prostredia
Centrum environmentalistiky a informatiky

Vedomostná mapa e-MAT pre cezhraničnú EIA

V rámci projektu e-MAT „Development and implementation of EIA – Management Tools for cross border regions in Austria and Slovakia“, ktorý je financovaný z prostriedkov EÚ v rámci programu Európskej územiaj spolupráce Slovenská republika - Rakúsko, bola vypracovaná pre cezhraničný proces posudzovania vplyvov na životné prostredie medzi Rakúskom a Slovenskom vedomostná mapa

- na trvalo udržateľnú inštitucionalizáciu vedomostného manažmentu pre cezhraničné posudzovanie vplyvov,
- aby sa údaje, informácie a vedomosti o cezhraničnom posudzovaní vplyvov

- identifikovali,
- štrukturalizovali v rámci spoločnej vedomostnej základne so zameraním na ich používanie,
- spoločne rozširovali a
- využívali 2-jazyčne, jednoducho a rýchle,

na štrukturalne začlenené relevantných vedomostných základní a jednotlivých súborov vedomostí z Rakúska, Slovenska a Európy, aby sa mohli využívať kolektívne a trvalo udržateľne.

Vedomosti a EIA

Vedomosti nevznikajú nahromadením informácií (know-what), ale až a) prepojením informácií s už existujúcimi vedomosťami, b) rozpoznaním možnosti použitia a c) odvodením optimalizovaných, zlepšených alebo nových (inovatívnych) úkonov (know-why). Platí to pre všetky procesy, ktoré vychádzajú z vedomostí, či už sú to národné alebo medzinárodné procesy, v ktorých sa posudzujú možné vplyvy navrhovanej činnosti na životné prostredie (posudzovanie vplyvov na životné prostredie, EIA).

Vedomosti v procese EIA

Procesy EIA, respektíve cezhraničné procesy EIA, sú právne veľmi komplexné a ich realizácia je náročná na vedomosti a zdroje. Z právneho hľadiska treba v týchto procesoch uplatniť národné postupy, práva a povinnosti dvoch alebo viacerých štátov, pričom musia byť sčasti porovnateľné, na druhej strane treba zohľadniť bilaterálne a medzinárodné právne základy a zosúladiť ich. Podľa normy DIN 69901 sa každý projekt, teda aj projekt EIA, vyznačuje jedinečnosťou svojich podmienok, napr.: ciele, časový horizont, finančné, personálne podmienky atď. Táto okolnosť sťažuje za určitých podmienok potrebné zjednotenie, procesy formalizácie a štandardizácie, práve na bilaterálnej alebo multilaterálnej úrovni. Odborné vedomosti, metodické znalosti a strategické vedomosti know-why týkajúce sa procesov EIA, výpovede o významových súvislostiach (synergické efekty, nesúlad, odborné závislosti,...), prístup a kvalita informácií špecifických pre projekt know-what (aktuálnosť, úplnosť, atď....) sú pri procesoch posudzovania neodmysliteľné a relevantné z hľadiska úspechu a kvality výstupov (posúdenie vplyvov navrhovanej činnosti na životné prostredie, dĺžku a náklady procesu, rozpory atď.).

Výzvy EIA

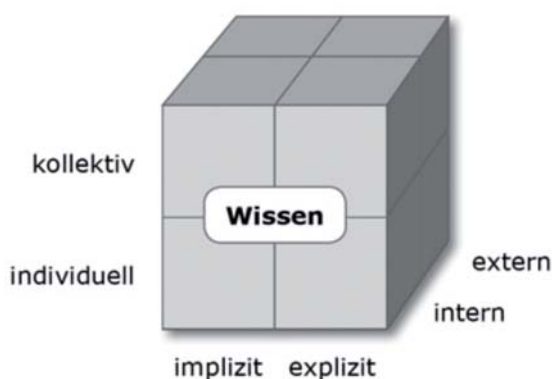
Z pohľadu vedomostného manažmentu predstavuje proces posudzovania vplyvov v zásade veľmi komplexnú výzvu. Hlavné preto, že vedomosti, ktoré sú potrebné na úspešnú, ba priam vynikajúcu realizáciu procesu posudzovania vplyvov, sa nachádzajú v rozdielnych vedomostných základniach alebo úrovniach ako napr. rozdielne organizácie, osoby, technické systémy, rozdielne správne systémy, právne systémy, rozdielne odborné disciplíny presahujúce určité odbory (právo, technika, ekológia,...), rozdielne analytické a metodické východiská atď.

Osobitosti cezhraničných EIA

Pri cezhraničných procesoch sa umocňuje hore uvedená problematika z dvoch závažných dôvodov:

- a) znásobenie prirodzene komplexnej vedomostnej základne EIA (vedomostná kocka) o počet dotknutých štátov

Vedomostná kocka

- b) výmena informácií resp. vedomostí, ktorá je potrebná pre cezhraničné posudzovanie vplyvov, spolupráca a citlivé zaobchádzanie s aktérmi – pre

dovšetkým mimovládny organizáciami – zahŕňa predovšetkým schopnosti komunikácie (elektronická a/alebo osobná komunikácia) a sociálne interakcie. Sťažuje to hlavne viacjazyčnosť resp. jazykové bariéry a znižuje sa tým kvantita i kvalita. Môže to príp. viesť aj k subjektívnej resp. reálnej strate informácií, nedorozumeniam a konfliktným situáciám.

Výhody a pridaná hodnota vedomostného manažmentu pri procesoch EIA

Východiská a metódy vedomostného manažmentu podporujú aktérov a skupiny aktérov trvalo udržateľne

- a) pri identifikácii, štrukturalizácii, archivácii, rozdelení a využívaní (viď nasledujúci obrázok) údajov a informácií,
- b) pri štrukturalizácii a prepojení známych, reprodukovateľných (explicitných) vedomostí s ohľadom na ich používanie,
- c) pri generovaní nových vedomostí resp. externalizácii doterajších neznámych (implicitných) vedomostí,

pri zvyšovaní efektívnosti existujúcich postupov a pracovných procesov (viď nasledujúci obrázok) s cieľom zlepšiť znalosti, konanie a kompetenciu zapojených aktérov, príp. s ohľadom na výsledok, ktorý treba dosiahnuť, resp. s cieľom dosiahnuť inovácie.

Riešenia vedomostného manažmentu pre cezhraničné procesy EIA

Riešenie a využívanie vedomostí možno podporovať inteligentnými technickými riešeniami. Údaje a informácie sa jednoducho spravujú a uchovávajú v technických riešeniach ako napr. databázach a sú známe pod synonymami informačné systémy, informačný manažment, IT riešenia atď. Predovšetkým sú však potrebné analytické schopnosti aktérov a kompetencia učiť sa, ak ide o používanie vedomostí, resp. o pochopenie externých vedomostí, rozpoznanie relevantností, odvodenie úžitku a využitie potenciálu v konaní, v rámci ktorého možno generovať pridanú hodnotu. Rovnako by sme mali zistené pridané hodnoty evidovať na spoločných platformách, aby mohlo podľa možnosti čo najviac ľudí pochopiť a využívať evidované vedomosti. Spoločná vedomostná základňa, spoločná sieť, ako aj podobné štruktúry myslenia a systémov podporujú príslušné procesy, ktoré sú evolučné z hľadiska vedomostí.

Vedomostné mapy

Nástrojom spolupráce, ktorý vychádza z technického riešenia, a ktorý veľmi jednoducho, rýchlo a prehľadne podporuje vytváranie spoločnej vedomostnej základne, cieleň vyhľadávanie a rozdeľovanie špecifických vedomostí atď., je vedomostná mapa alebo mind-map.

Umožňuje a podporuje

- evidenciu známych a identifikáciu nových relevantných vedomostných súborov,
- vybudovanie vedomostnej základne (štruktúra, kontext) a jej individuálne znázornenie otvorením a zatvorením vetiev/ciest
- agregovanie informácií z vlastných zdrojov (vlastné súbory) alebo z internetu (externé súbory)

- agregovanie metainformácií (poznámky, symboly, kategórie,...)

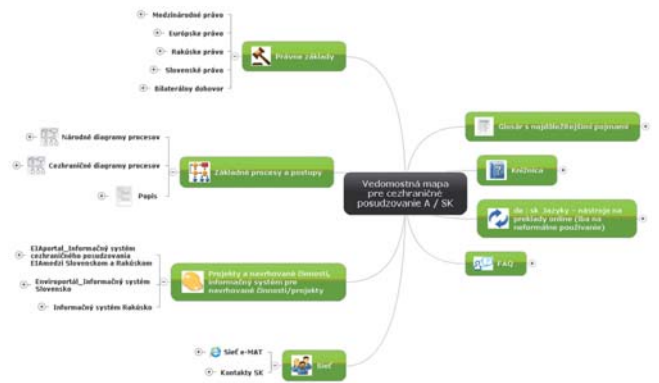
prepojenie tém, informácií, osôb a znázornenie významových súvislostí

Výhody vedomostnej mapy voči čistým informačným systémom, databázam atď.

Vedomostné mapy prinášajú nasledujúce výhody do praktickej práce:

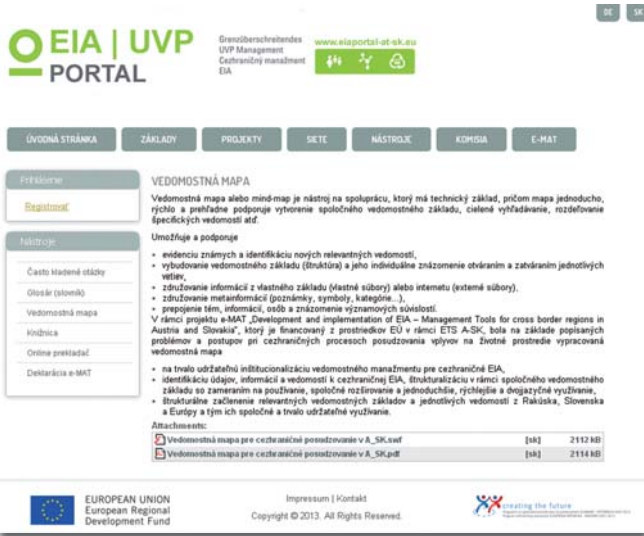
- Možno dosiahnuť veľmi dobrý prehľad o veľmi veľkom množstve vedomostí.
- Vyhľadávanie a interpretácia informácií sa zrýchľuje. Môže sa dotýkať aj rôznych tém na rôznych miestach vedomostnej mapy. Hĺbka a šírka vyhľadávania môže byť individuálna, zameraná na potreby a môže prebiehať v rôznych oblastiach vedomostnej mapy.
- Nedostatky vo vedomostiach alebo možnosti rozvoja možno identifikovať rýchlejšie.
- Prístup k relevantným vedomostiam sa uľahčuje pre nových užívateľov. Vedomostnou mapou možno podporovať dlhodobé plánovanie kompetencií a know-how.
- Vytvorí sa spoločný kontext rozdelenia informácií, ich generovania a zaobstarávania. V konkrétnom prípade vedomostnej mapy e-MAT to znamená, že štruktúra, t.j. spoločný kontext vedomostnej mapy ako aj zadané obsahy (súbory a webové linky) pre Rakúsko a Slovensko sú identické. Aby mohli vedomostnú mapu využívať nemecy i slovensky hovoriaci užívatelia, boli vykonané tieto opatrenia:
 - preklad polí, vetiev príp. poznámok do nemčiny a slovenčiny
 - zaobstaranie programu MindjetManager s nemeckým a slovenským užívateľským profilom

- Dopĺňanie, rozširovanie alebo redukovanie vetiev (vedomostnej štruktúry) je možné kedykoľvek bez toho, aby sme obmedzili ich prehľadnosť. Pri virtuálnych tímoch ako sú napr. orgány príslušné pre EIA z Rakúska a Slovenska, môžu túto funkciu vykonávať vybrané osoby s rozšírenými právami pomocou webu, teda nezávisle od miesta a času. Vizualizáciou si podobne ako pri diagrame možno informácie lepšie zapamätať.

Príklad 1 rozvetvenej vedomostnej mapy na EIA portáli
<http://www.eiportal-at-sk.eu/>

- Dopĺňanie, rozširovanie alebo redukovanie webových linkov je kedykoľvek možné. Pri virtuálnych tímoch ako sú napr. orgány príslušné pre EIA z Rakúska a Slovenska, môžu túto funkciu vykonávať vybrané osoby s rozšírenými právami pomocou webu, teda nezávisle od miesta a času.
- Grafickým znázornením resp. agregovaním symbolov, farbami na vypĺňanie, textovými farbami, šípkami atď. sa informácie lepšie zapamätávajú resp. sa dajú rýchlejšie evidovať. Implicitné vedomosti sa môžu pomocou symbolov a metafor zmeniť na explicitné.
- Ďalšie (meta) informácie ako úlohy, status, zdroje atď., ale aj jednotlivé tags alebo poznámky možno agregovať k existujúcim informáciám vo vedomostnej mape. Cezhraničné spravovanie cezhraničnej navrhovanej činnosti/projektu na príslušnom orgáne možno technicky podporiť týmto krokom bez časovej náročnosti. Tým možno priradiť určité osoby (zdroje) z oboch štátov k určitému projektu, ako aj spravovať status a rozdelenie úloh, termínov atď. týkajúcich sa určitého projektu nezávisle od miesta a času pomocou webu.
- Možno znázorniť komplexné súvislosti v rôznych mapách resp. vetvách. Súvisiace témy sa dajú jednoducho spájať a tým zviditeľniť súvislosti.
- Obsahy vo vedomostnej mape resp. vetvy, linky alebo súbory, možno vyhľadávať ako obvykle pomocou „textu na vyhľadávanie“.
- Existujúce zdroje vedomostí sú využiteľné pre všetkých záujemcov pomocou internetu. Vedomostnú mapu možno čítať/používať online bez obmedzenia na adrese www.eiportal-at-sk.eu.

Umiestnenie vedomostnej mapy na EIA portáli
<http://www.eiportal-at-sk.eu/index.php/sk/sk-wissenslandkarte-sk>

- Dynamické znázornenie veľmi veľkého množstva vedomostí je možné pomocou inteligentného komprimovania, zhrnutia, usporiadania resp. štrukturalizácie komplexnosti bez toho, aby sme sa museli vzdať relevantných vedomostí. Umožňuje to otváranie a zatváranie máp resp. vetiev. Aj priečne prepojenia (relevantnosti) v rámci rôznych máp/vetiev možno označiť a využívať (viď neskôr).

Príklad nerozvetvenej vedomostnej mapy na EIA portáli
<http://www.eiportal-at-sk.eu/>

Príklad 2 rozvetvenej vedomostnej mapy na EIA portáli
<http://www.eiportal-at-sk.eu/>

Súbory a linky, ku ktorým viedlo vyhľadávanie informácií, sa okamžite otvoria a zobrazia v osobitnom okne. Užívateľ si môže okamžite vytvoriť prehľad o tom, či bola nájdená požadovaná/hľadaná informácia. Užívateľ si môže informáciu následne vytlačiť, vo webovom prehliadači označiť záložku na čítanie alebo uložiť v lokálnom počítači. Pomocou webového prehliadača s flashom môže túto funkciu využívať každý.

Bilaterálna Slovensko – rakúska komisia Center of Competence o posudzovaní vplyvov na životné prostredie presahujúcich štátne hranice oboch štátov.

V nadväznosti na implementáciu Dohovoru z ESPOO v Protokole z Eisenstadtu zo 6. novembra 2006 sa Rakúsko a Slovensko zaviazali okrem iného, že si budú pravidelne a včas vymieňať informácie o vývoji nových navrhovaných projektov, ktoré by mohli mať vplyv na životné prostredie druhého štátu.

Pri posudzovaní vplyvov aktivít na životné prostredie susedného štátu má dotknutý štát a jeho občania právo na informácie o týchto vplyvoch a na aktívnu účasť na povoľovacom procese projektov. Z dôvodu spolupráce v oblasti posudzovania vplyvov na životné prostredie presahujúcich štátne hranice a vzájomné informovanie v uvedenej oblasti sa pravidelne koná dva krát ročne zasadanie komisie zástupcov orgánov, expertov a mimovládnych organizácií z oboch krajín, na ktorých sa aktuálne vzájomne informujú o stave jednotlivých projektov a povoľovacích procesov. Zároveň sa poskytujú informácie o aktuálnych zmenách v zákonoch a prípadne sa prezentujú prednášky k zaujímavým témam. Tento rytmus zasadání bol prevzatý do projektu e-MAT.

Počas trvania projektu e-MAT: Vývoj nástrojov manažmentu v rámci posudzovania vplyvov na životné prostredie v hraničných regiónoch medzi Rakúskom a Slovenskom z Operačného programu: Program cezhraničnej spolupráce Slovenská republika - Rakúsko 2007 -2013 Modul D: Joint Acting sa uskutočnilo 6 zasadání bilaterálnej Slovensko – rakúskej komisie Center of Competence o cezhraničnom posudzovaní vplyvov na životné prostredie.

V organizácii dvojročných spoločných stretnutí konaných 2 krát do roka sa obe strany striedali a konali sa raz v Rakúsku a raz na Slovensku. Tradičné témy rokovaní boli rozšírené o odborné témy, ktoré sa týkali aktivít projektu e-MAT.

Spoločných stretnutí sa zúčastňovali projektoví partneri, strategickí partneri projektu e-MAT, zástupcovia mimovládnych organizácií, občianskych združení a podľa témy stretnutí prizývaní odborníci. Pravidelne na stretnutiach boli zúčastnení zástupcovia Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, Bratislavského a Trnavského samosprávneho kraja, Okresného úradu Bratislava a Trnava, Magistrátu mesta Bratislava, Slovenskej agentúry životného prostredia, Občianskeho združenia IALE SK za slovenskú stranu a za rakúsku stranu zástupcovia, Úradu krajinskej vlády Dolného Rakúska, Spolkového ministerstva poľnohospodárstva a lesného hospodárstva, životného prostredia a vodného hospodárstva, Spolkového ministerstva dopravy, inovácie a technológie, neziskovej organizácie Ökobüro, ekologických ombudsmanov, mimovládnej organizácie VIRUS a Austrian Environmental Expert Group.

Úvodná konferencia projektu e-MAT a 1. zasadanie bilaterálnej Slovensko – rakúskej komisie Center of Competence o posudzovaní vplyvov na životné prostredie presahujúcich štátne hranice medzi Slovenskou republikou a Rakúskou republikou sa konalo v kúpeľnom meste rakúskej spolkovej krajiny Dolné Rakúsko Baden pri Viedni 11. a 12. mája v roku 2011.

Na Úvodnej konferencii projektu e-MAT sa na začiatku predstavili partneri projektu a následne sa oboznámili s Programom cezhraničnej spolupráce Slovenská republika - Rakúsko 2007 -2013 a s projektom e-MAT. V niekoľkých prezentáciách boli podané informácie nielen o východiskách projektu, cieľových skupinách, o metódach

práce, aktivitách projektu, časovom harmonograme, vytvorení pracovných skupín a rozdelení zodpovednosti za jednotlivé aktivity, ale aj o úlohách vedúceho partnera a partnerov projektu, oprávnenosti výdavkov, uzatvorení dokumentov projektu ako je Dohoda o partnerstve, Zmluva o poskytnutí príspevku EFRR (Európskeho fondu regionálneho rozvoja), Zmluva o národnom spolufinancovaní v projektoch financovaných v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Slovenská republika – Rakúsko 2007-2013 Odborníci z grafickej firmy predstavili návrhy loga projektu a grafické spracovanie domovskej stránky projektu, materiálov a výstupov projektu.

Druhý deň na 1. zasadání bilaterálnej Slovensko – rakúskej komisie Center of Competence rakúska strana na zasadání informovala o zmene v legislatíve, ktorá sa týkala implementovania Smernice o geologickom ukladaní oxidu uhličitého do rakúskej legislatívy. Slovenská strana informovala o novelách 117/2011 Z. z. a 145/2010 Z. z. s účinnosťou s účinnosťou od 1. mája 2010 zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Obidve

1. zasadanie bilaterálnej komisie Center of Competence v Badene

strany si podrobne vysvetlili úlohu verejnosti v procese posudzovania vplyvov na životné prostredie oboch štátov a zaoberali sa aktuálnym stavom procesu posudzovania vplyvov predovšetkým nasledovných navrhovaných činností:

Rozšírenie veterného parku v Kitzsee,

Most Záhorská Ves – Angern,

Výstavba dvojkoľajnej železnice a elektrifikácia ÖBB železnice 117, Stadlan – štátna hranica pri Marchegu, kilometer 0740 až kilometer 37,920,

Súhrnný vodohospodársky úpravny projekt Dunaj na východ od Viedne.

Po zasadání sa účastníci zúčastnili spoločnej prehliadky mesta Baden pri Viedni, ktoré si zachovalo nádherný biedermeierovský pôvab čo sa týka architektúry aj atmosféry z doby, v ktorej v ňom mal od roku 1804 do roku 1834 svoje letné sídlo cisársky rod Habsburgovcov.

2. zasadanie bilaterálnej Slovensko – rakúskej komisie Center of Competence o posudzovaní vplyvov na životné prostredie presahujúcich štátne hranice medzi Slovenskou republikou a Rakúskou republikou a zasadanie pracovných skupín pro-

jektu e-MAT sa konalo v dňoch 29. -30. 9. 2011 na Slovensku v Trnavskom kraji v mestečku Modra.

Dvojdnové podujatie slávnostne otvorila primátorka mesta Modra Ing. arch. Hana Hlubocká so svojimi spolupracovníkmi, účastníkov zasadania oboznámila s históriou aj súčasnosťou mesta Modra.

Účastníci 3. zasadania bilaterálnej komisie Center of Competence v Hainburgu an der Donau

Počas rokovania bilaterálnej komisie Center of Competence sa obidve strany informovali o zmenách v národných legislatívach týkajúcich sa procesu EIA a SEA a stave procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie aktuálnych projektov, ktoré podliehajú cezhraničnému posudzovaniu medzi Rakúskom a Slovenskou republikou. Na tomto zasadaní boli podrobne prerokované nasledovné projekty v procese posudzovania vplyvov na životné prostredie presahujúcich štátne hranice medzi Slovenskou republikou a Rakúskou republikou:

Rozšírenie veterného parku v Kittsee,
Most Záhorská Ves – Angern,
Výstavba dvojkoľajnej železnice a elektrifikácia
ÖBB železnice 117, Stadlan – štátna hranica
pri Marchegu, kilometer 0740 až kilometer
37,920,
Súhrnný vodohospodársky úpravny projekt Dunaj
na východ od Viedne,
Atómová elektrárň Mochovce VVER 4x440 MW
3. stavba,
Zariadenie na nakladanie s IRAO a ZRAM
Mochovce,
Medzisklad vyhoreného paliva v atómovej elekt
rárni Mochovce,
Vyradovanie jadrovej elektrárne V1, Jaslovské
Bohunice,
Výstavba nového veľkokapacitného fragmentačného
a dekontaminačného zariadenia JE V1,
Jaslovské Bohunice a Program poľskej jadrovej
energetiky.

Na konci 1. pracovného dňa slovenskí účastníci oboznámili svojich rakúskych kolegov s krásnou modranskou keramikou v Múzeu modranskej keramiky v hoteli Majolika.

Druhý deň rokovania bol predstavený 1. návrh obsahu elektronického portálu projektu e-MAT a návrhu obsahu elektronického portálu cezhraničného posudzovania EIA medzi Rakúskom a Slovenskom vrátane návrhu informačného systému EIA.

3. zasadanie bilaterálnej Slovensko – rakúskej komisie Center of Competence o posudzovaní vplyvov na životné prostredie presahujúcich štátne hranice medzi Slovenskou republikou a Rakúskou republikou sa konalo 15. -16. 2. 2012 v Hainburgu an der Donau.

Hainburg an der Donau je mesto v Rakúsku v okrese Bruck an der Leitha v spol-

kovej krajine Dolné Rakúsko. Je to najvýchodnejšie rakúske mesto s malebnými uličkami, mohutnými stredovekými bránami a mestskými hradbami.

3. zasadanie bilaterálnej Slovensko – rakúskej komisie Center of Competence otvoril pán profesor Fridrich Zibuschka z Krajskej vlády Dolného Rakúska, ktorý prijal pozvanie, nielen aby podujatie otvoril, ale aby osobne pogratuloval p. Gottfriedovi Krasovi vedúcemu oddelenia ekologického práva RU4 Krajskej vlády Dolného Rakúska, ktorý sa v tom čase dožil 65 rokov a odišiel do dôchodku. Pán profesor mu poďakoval za jeho 40 ročnú prácu v realizácii cezhraničných projektov v prihraničnom regióne. K poďakovaniu sa pripojil aj zástupca MŽP SR a zvlášť zdôraznil, že sa pán Krasa angažoval pri realizácii 2 spoločných projektov so Slovenskou republikou, za prijatie Vyhlásenia z Eisenstadtu a realizácii činností týkajúcich sa spolupráce oboch krajín v procese posudzovania vplyvov na životné prostredie mimo iných aj pravidelných zasadaní bilaterálnej komisie.

Následne bol prerokovaný aktuálny stav projektov v procese posudzovania vplyvov na životné prostredie presahujúcich štátne hranice Rakúska a Slovenska a aktuál-

ne informácie z legislatívy týkajúcej sa posudzovania vplyvov na životné prostredie oboch krajín. Slovenská strana informovala o novele 408/2011 Z. z. s účinnosťou s účinnosťou od 1. decembra 2011 zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov, o príčinách jej prijatia a podstatných zmenách, ktoré obsahuje. Po prerokovaní uvedených tém pán Markus Leitner z UBA - Federal Environment Agency Ltd. prezentoval internetový portál projektov EIA a SEA v Rakúsku.

Účastníci 2. zasadania bilaterálnej komisie Center of Competence v Modre s p. primátorkou Modry Ing. arch. Hanou Hlubockou (na obrázku vpravo)

1. deň na konci rokovania organizátori pozvali účastníkov rokovania na zaujímavú prehliadku mesta Hainburgu an der Donau.

Druhý deň zasadania bol venovaný práci pracovných skupín, na ktorom bol predstavený v prvom príspevku návrh formulárov na uľahčenie a štandardizáciu podávania informácií v procese posudzovania vplyvov na životné prostredie projektov presahujúcich štátne hranice Rakúska a Slovenska. V druhom príspevku p. Dr. Kerstin Arbter prezentovala trendy v práci s verejnosťou v Rakúsku a na konci zasadania bola predstavená nová forma prezentovania obširných informácií v procese posudzo-

vania vplyvov na životné prostredie –vedomostná mapa.

4. zasadanie bilaterálnej Slovensko – rakúskej komisie Center of Competence o posudzovaní vplyvov na životné prostredie presahujúcich štátne hranice medzi Slovenskou republikou a Rakúskom republikou projektu e-MAT sa konalo v dňoch 23. -24. 10. 2012 na Slovensku v Trnavskom kraji znovu v mestečku Modra.

1. deň tradične dvojdného spoločného stretnutia bol zameraný na pravidelnú výmenu informácií o aktuálnom stave projektov v prihraničnom regióne Rakúsko Slovenská republika a aktuálnym informáciám týkajúcich legislatívy EIA/SEA a iných relevantných právnych základov oboch krajín. Rakúski účastníci sa zaujímali o nové projekty v procese posudzovania na slovenskej strane a to predovšetkým, ktoré sa týkali úložísk rádioaktívnych odpadov:

Integrálny sklad rádioaktívnych odpadov v Mochovciach

Integrálny sklad nízko rádioaktívnych odpadov v Jaslovských Bohuniciach

Slovenských účastníkov zaujímal:

Súhrnný vodohospodársky úpravny projekt Dunaj na východ od Viedne, v rámci ktorého boli urobené pokusne malé úpravy týkajúce sa spevnenia dunajského dna na rakúskej strane.

Významnejšia diskusia sa rozpútala pri prejednávaní navrhovanej činnosti:

Diaľnica D4, križovatka DNV II/505 – štátna hranica SR /RR (záznam celého jednania je uvedený v obidvoch jazykoch na stránke <http://www.emat-sk-at.eu>). Na konci prvého dňa rokovania slovenská strana zorganizovala návštevu Múzea Ľudovíta Štúra v Modre na spoločnej výstave Slovenského národného múzea a Národopisného múzea vo Viedni: Keramická plastika – príklad úspešnej rakúsko – slovenskej spolupráce v kultúrnej oblasti.

2. deň stretnutia bol venovaný Účasti zainteresovanej verejnosti v procese EIA, SEA, na uvedenú tému a svoje skúsenosti prezentovali z hľadiska prezentácie súčasného právneho stavu zapojenia verejnosti (SK, AT) a získaných praktických skúseností zástupcovia kontaktných bodov Espoo dohovoru oboch štátov, zástupca mimovládnej organizácie VIRUS (AT), občianskeho združenia IALE SK a zástupcovia štátnej správy

5. zasadanie bilaterálnej Slovensko – rakúskej komisie Center of Competence o posudzovaní vplyvov na životné prostredie presahujúcich štátne hranice medzi Slovenskou republikou a Rakúskom republikou a zasadanie pracovných skupín projektu e-MAT sa konalo 27. – 28.2.2013 už druhýkrát v Hainburgu an der Donau.

Program 1. dňa pracovného stretnutia zahŕňal viac prezentácií. Niekoľko z nich boli zamerané na uskutočnené aktivity projektu e-MAT. Slovenská strany podala informáciu o konaní pracovného stretnutia pre zástupcov verejnej správy na tému: Proces posudzovania vplyvov na životné prostredie dopravných stavieb v Rakúsku a na Slovensku konaného 7.11.2012 v Bratislave a pracovného stretnutia pre zástupcov samosprávy Bratislavského a Trnavského kraja zamerané na tému: Proces posudzovania vplyvov na životné prostredie v hraničných regiónoch medzi Rakúskom a Slovenskom konaného 8.11.2013 v Bratislave. V ďalšom príspevku sa zhrnuli výsledky a formulovali sa závery a odporúčania workshopu Účasť verejnosti konaného 24. 10. 2012 v Modre. v ďalších dvoch prezentáciách prizvaní odborníci na prácu s verejnosťou oboch krajín uviedli Best practice účasti verejnosti vo svojich krajinách.

2. deň sa obe strany vzájomne informovali o aktuálnom stave projektov v procese posudzovania, prípadne už povolenia, alebo aj ich realizácie, do procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie presahujúcich štátne hranice medzi Slovenskou republikou a Rakúskom republikou: boli zaradené ďalšie projekty, pri ktorých boli identifikované cezhraničné vplyvy aj ďalšími okolitými štátmi.

Program poľskej jadrovej energetiky

3. a 4. blok Khmel'nitsky – jadrová elektrárňa VVER – 1000 (Ukrajina)

Vybudovanie nových blokov jadrovej elektrárne Paks (Maďarsko)

Operačný program cezhraničnej spolupráce Slovenská republika - Rakúsko 2014 -2020

Rakúska strana informovala o najnovších záležitostiach z hľadiska ekologického práva (pán Kresbach):

V roku 2012 bola odsúhlasená takzvaná „Novela o správnom súdnictve“, ktorou sa na spolkovovej úrovni vytvorili dva nové spolkové správne sudy a na krajinovej úrovni 9 správnych súdov, ktoré začnú pôsobiť 1.1.2014 (Z.z. I č. 51/2012). Jeden z nových spolkových správnych súdov sa bude zaoberať výlučne finančnými procesmi, ďalší bude zodpovedať za mnoho ďalších záležitostí, ktoré doteraz riešili osobitné správne senáty (napr. záležitosti odvolania pri EIA, za ktoré je príslušný nezávislý ekologický senát). Od roku 2014 plynule prejde ekologický senát na spolkový správny súd. Aj verejné obstarávanie a azylové súdnictvo bude odteraz riešiť spolkový správny súd.

V priebehu tejto novelizácie bolo prijaté uznesenie o zákone o spolkovom správnom súde na začiatku roka, Z.z. I 10/2013, ktorý upravuje hlavne organizáciu, štruktúru, zloženie, hľadanie rozhodnutí (samosudcovia alebo senáty) a vedenie týchto nových súdov.

Dôležité je poznamenať, že reforma spolkového správneho súdnictva mení aj procesné zákony a tým aj procesy (všeobecný zákon o správnom konaní, zákon o ústavnom súdnom dvore, zákon o správnom súdnom dvore). Napokon bol odsúhlasený vo februári tohto roka aj vykonávací zákon o správnom súdnictve 2013, ktorý sa odvoláva na veľkú novelu 2012, Z.z. I č. 33/2013, ktorý, ako napovedá názov, upravuje konanie pred novými správnymi súdmi a novelizuje resp. upravuje existujúce procesné zákony (hlavne zákon o správnom súdnom dvore, zákon o ústavnom súdnom dvore,

Spoločne v Múzeu Ľudovíta Štúra v Modre v rámci dvojdného 4. zasadania bilaterálnej komisie Center of Competence

všeobecný zákon o správnom konaní, doručovací zákon, ...).

6. zasadanie bilaterálnej Slovensko – rakúskej komisie Center of Competence o posudzovaní vplyvov na životné prostredie presahujúcich štátne hranice medzi Slovenskou republikou a Rakúskom republikou sa konalo v dňoch 22. – 23. 10. 2013 na Slovensku v Trnave.

1. deň tradične dvojdného spoločného stretnutia bol zameraný na pravidelnú výmenu informácií o aktuálnom stave projektov v prihraničnom regióne Rakúsko - Slovenská republika a aktuálnym informáciám týkajúcich legislatívy EIA/SEA a iných relevantných právnych základov oboch krajín. Na pracovné stretnutie rakúska strana si prizvala odborníkov z Ingenierbüro für Kulturtechnik und Wassewirtschaft, aby predstavili nový projekt s predpokladanými závažnými vplyvmi na životné prostredie v hraničných regiónoch medzi Rakúskom a Slovenskom: Projekt MORE „Renaturácia Moravy“.

Podvečer po skončení rokovania pri spoločnej prechádzke starobylými ulicami, objavovali sme spolu s rakúskymi účastníkmi CoC tajomstvo, krásu a tajuplnosť sakrálnych aj svetských stavieb, ktoré sú plné historického bohatstva. Trnava je jedno z najkrajších a najvýznamnejších stredovekých miest Slovenska. Môže sa pýšiť titulom prvého slobodného kráľovského mesta na Slovensku, miestom, ktoré poskytovalo dočasný domov ostrihomskému arcibiskupovi a kapitule. Nakoniec mesto obývali takmer tristo rokov a počas tohto obdobia sa Trnava stala kultúrnym, náboženským a vzdelávacím centrom aj vďaka Trnavskej univerzite, ktorá bola v dobe svojho založenia jedinou uhorskou univerzitou.

Druhý deň posledného pracovného stretnutia bilaterálnej komisie v rámci projektu e-MAT bol venovaný zhodnoteniu aktivít vykonaných na projekte e-MAT a spôsobom zabezpečenia udržateľnosti jeho výsledkov. Na záver stretnutia sme sa zaoberali možnosťami ďalšej spolupráce v novom programovacom období 2014 – 2020.

RNDr. Mária Hrnčárová

Slovenská agentúra životného prostredia
Centrum environmentalistiky a informatiky

EIA portál - zdroj informácií o procese EIA a SEA v Slovenskej a Rakúskej republike

EIA portál je informačný portál o posudzovaní vplyvov navrhovaných činností presahujúcich štátne hranice. Služi na informovanie o legislatíve a postupoch v cezhraničnom procese posudzovania vplyvov na životné prostredie, ako aj na publikovanie výstupov z informačného systému tohto procesu.

Poskytuje užívateľom jednotný prístup k informáciám o cezhraničnom procese posudzovania vplyvov na životné prostredie. Informácie na EIA portáli sú zverejňované pracovníkmi kontaktných bodov pre Dohovor ESPOO (Dohovor o posudzovaní vplyvov na životné prostredie presahujúcich štátne hranice, ESPOO 1991). V Slovenskej republike je to Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky (MŽP SR) a v Rakúskej republike je to Spolkové ministerstvo poľnohospodárstva, lesníctva, životného prostredia a vodného hospodárstva a Spolkové ministerstvo dopravy, inovácií a technológií. Služby a informácie, ktoré EIA portál poskytuje, využíva široká odborná i laická verejnosť obidvoch republík. Existencia portálu vychádza z národných právnych predpisov, medzinárodných dohovorov a Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a Rakúskej republiky o vykonávaní Dohovoru ESPOO.

Predchodcom EIA portálu boli národné portály, ktoré informovali vždy len cieľovú skupinu pre cezhraničné posudzovania v každej krajine zvlášť a nekomplexne. V Slovenskej republike ide o Enviroportál (<http://enviroportal.sk/environmentalne-temy/starostlivost-o-zp/eia-sea-posudzovanie-vplyvov-na-zp>) a v Rakúskej republike sú webové stránky pre proces posudzovania vplyvov na životné prostredie pre presahujúcu štátne hranice <http://www.umweltbundesamt.at/umweltsituation/uvpsup/espooverfahren>.

EIA portál bol spustený do prevádzky v roku 2012. Jeho úlohou je poskytovať autorizované a overené informácie o cezhraničnom procese posudzovania vplyvov na životné prostredie na Slovensku a Rakúsku, umožniť online prístup k informačným systémom, informovať o stave tohto procesu na Slovensku a Rakúsku a zvyšovať informovanosť obyvateľstva.

Portál je neustále dopĺňaný novými informáciami a dátami, vytvorená obsahová štruktúra, poskytuje neobmedzený priestor na zverejňovanie týchto informácií a dát. Vzhľadom na to, že portál pokrýva široké spektrum tém, boli vytvorené hlavné záložky Úvodná strana, Základy, Projekty, Sieť, Nástroje, Komisia prostredníctvom ktorých sa užívateľ dostane k požadovanej informácii.

Čo je obsahom jednotlivých zložiek. V záložke ÚVODNÁ STRANA sa zobrazia informácie o webovom portáli, ktorý je zameraný na posudzovanie vplyvov navrhovaných činností presahujúcich štátne hranice, konkrétne medzi Slovenskou republikou a Rakúskou republikou a to v dvojjazyčnom prevedení, v slovenskom a nemeckom jazyku.

Ďalšou záložkou je záložka ZÁKLADY, v ktorej užívateľ môže nájsť podrobnejšie informácie o právnych základoch pre proces posudzovania vplyvov na životné prostredie a to od medzinárodných dohovorov, smerníc Európskej únie, dohody medzi dvoma štátmi Slovenskou republikou a Rakúskou republikou až po národné právne predpisy. Podzáložka PROCESY A POSTUPY pomôže užívateľovi portálu zoznámiť sa s krokmi v procese posudzovania vplyvov na životné prostredie na zúčastnenej

strane, tzn. v Slovenskej a Rakúskej republike podľa národnej legislatívy, ako aj o procese posudzovania vplyvov vychádzajúceho z Dohody medzi týmito štátmi. Ako pomôcka pre sprehľadnenie procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie podľa národnej legislatívy a aj podľa Dohody sú v podzáložke PROCESY A POSTUPY priložené vývojové diagramy – schémy národných procesov a procesu podľa Dohody medzi štátmi.

Záložka PROJEKTY poskytuje prehľad o všetkých akciách, ktoré prebiehajú,

alebo sú ukončené v procese posudzovania vplyvov na životné prostredie presahujúce štátne hranice od doby oficiálneho spustenia portálu. V tejto záložke sa nám zobrazí Informačný systém so zoznamom akcií (projektov) nad ktorým je vytvorený filter na urýchlenie vyhľadania požadovanej akcie. Filter akcií má viac kritérií výberu ako je názov akcie, strana pôvodu, dotknutá strana. Po kliknutí na Rozšírené hľadanie, sa zobrazí ďalší výber kritérií ako druh procesu, činnosť a identifikačné číslo. V detaile akcií užívateľ získa základné informácie k danej akcii o navrhovateľovi, kontakt na navrhovateľa, kto je dotknutá strana a kto strana pôvodu v procese a aj dokumenty, ktoré v procese posudzovania majú byť zverejňované.

Za aktuálnosť údajov a dokumentov v procese posudzovania vplyvov na životné prostredie presahujúcich štátne hranice zodpovedajú pracovníci kontaktných bodov pre ESPOO dohovor v Slovenskej a Rakúskej republike.

Údaje pre verejnú časť Informačného systému sú vyfiltrované z databázy vytvorenej pracovníkmi kontaktných bodov ESPOO dohovoru, ktorý sa cez prihlasovacie heslo dostanú do neverejnej časti Informačného systému pre proces posudzovania vplyvov na životné prostredie presahujúcich štátne hranice. Po zaregistrovaní sa užívateľovi neverejnej časti Informačného systému otvorí okno s ponukou šiestich podzáložiek v ľavej lište a hlavného zoznamu akcií (projektov). Nad zoznamom akcií podobne ako vo verejnej časti Informačného systému je vytvorený filter s možnosťou výberu kritérií. Ako kritériá sú zvolené možnosti hľadať reťazec, kde cez časť názvu akcie sa dostaneme k hľadanej akcii. Ďalším kritériom je voľba strany pôvodu a dotknutej strany a zvolenie typu navrhovanej činnosti.

Ako prvá položka ľavej lišty je Výber akcie_EIA. Je tu zoznam akcií ktoré sú zaradené do procesu cezhraničného posudzovania. Užívateľ v tejto časti dostáva základné informácie o akcii ako je názov akcie v slovenskom a nemeckom jazyku, jeho identifikačné číslo a kto je stranou pôvodu a dotknutou stranou v cezhraničnom posudzovaní. Užívateľ po kliknutí na detail akcie sa dostáva do časti so základnými informáciami o akcii. Ide o názov navrhovanej činnosti v slovenskom a nemeckom jazyku, identifikačné číslo, národné identifikačné číslo, dátum začatia a ukončenia procesu, určenie strany pôvodu a dotknutej strany. Ďalším údajom je zadelenie akcie podľa typu navrhovanej činnosti, užívateľ si vyberie z možnosti novú navrhovanú činnosť, alebo zmenu navrhovanej činnosti. Ako nasledujúci údaj o akcii je uvedenie účelu navrhovanej činnosti v slovenskom a nemeckom jazyku.

Záložka ÚVODNÁ STRANA EIA portálu

Akcia v cezhraničnom posudzovaní má pridelenú hodnotu v položke druh procesu, pričom na rakúska strana si vyberie z screeningu, scoping a povoločacieho konania a slovenská strana si vyberá z povinného posudzovania a zisťovacieho konania. Posledným údajom v tejto časti sú informácie o procese v krajine pôvodu. Administrátor informačného systému vyplní v tejto časti údaj, keď akcia v cezhraničnom procese je ukončená. Ide o údaj ukončené posudzovanie.

Druhou položkou v ľavej lište je položka Základné údaje, navrhovateľ, klasifikácia, umiestnenie. V časti Základné údaje_Navrhovateľ sú prístupné dáta týkajúce sa navrhovateľa, jeho obchodné meno, IČO, adresa, webová stránka, kontaktná osoba, telefonický a e-mailový kontakt. Akcia bude zadelená podľa zoznamu činnosti z ESPOO dohovoru, Smernice 2011/92/EÚ a podľa národných zákonov. Údaj o umiestnení navrhovanej činnosti a jeho spresnenie v Google mape umožní užívateľovi zorientovať sa v akej lokalite sa navrhovaná činnosť plánuje realizovať.

Tretou položkou v ľavej lište je Termínovník. Táto položka vychádza z Dohody

Prehlásenie o účasti/neúčasti, Žiadosť o účasť v medzištátnom posudzovaní, Odborné posudky/záverečné hodnotenie vplyvov, Správa o hodnotení, Stanoviská, Verejné prerokovanie, Ústne prerokovanie, Konzultácie, Záverečné stanovisko, Iný dôvod ukončenia, Povoľujúce rozhodnutie, Rozhodnutie súdu a Poprojektová analýza. V každej tejto časti užívateľ môže získať podrobné informácie o navrhovanej činnosti v jednotlivých krokoch procesu cezhraničného posudzovania, ktoré sú do databázy vkladané cez kontaktné body na oboch stranách. Táto časť dáva priestor obojom stranám na výmenu informácií, dokumentov a dokumentácií k jednotlivým akciám. Po skončení procesu je možné využiť túto databázu ako archív pre cezhraničné posudzovanie navrhovaných činností.

Piatu časť tvorí súbor vzorových formulárov, ktoré sa vytvorili ako podklad pre zjednodušenie cezhraničného posudzovania. Užívateľ v prípade, že nemá daný formulár, je dostupný a môže si ho stiahnuť z databázy prostredníctvom tejto položky.

Na podporu cezhraničnej spolupráce ako aj výmeny vedomostí, údajov a skúseností a tvorbu povedomia v oblasti cezhraničných procesov EIA/SEA pri zohľadnení Dohovoru z Espoo a Aarhuského dohovoru má slúžiť táto sieť agentov, aktérov, zúčastnených, dotknutých osôb a expertov.

Zložka SIETE EIA portálu.

medzi Slovenskou republikou a Rakúskou republikou pre cezhraničné posudzovanie. Užívateľ prostredníctvom postupne zadávaných termínov pre konzultácie, prípadne iné aktivity v procese cezhraničného posudzovania môže získať údaje o mieste a čase konzultácií, ako aj ďalšie doplnujúce informácie k stanovenému termínu, v prípade vloženia dokumentov k danému termínu akcie.

Štvrtou časťou v ľavej lište je šestnásť položiek v poradí, ako prebieha cezhraničné posudzovanie navrhovaných činností. Ide o Predpokladané cezhraničné vplyvy na ŽP, Oznámenie o navrhovanej činnosti, Odovzdanie ďalších informácií,

Poslednou položkou sú číselníky, ktoré sú vytvárané administrátorom informačného systému a používané užívateľom. Číselníky nie sú prístupné pre užívateľa.

Hlavným cieľom záložky SIETE je nadviazať a udržiavať kontakty medzi ľuďmi, ktorí majú stanovenú rovnakú tému na komunikáciu, tzn. posudzovanie vplyvov na životné prostredie. Každý používateľ si vytvorí vlastný profil prostredníctvom e-VIZITCARD, v ktorom napíše o sebe základné informácie. Na základe týchto informácií sa vytvoria vzťahy medzi jednotlivými užívateľmi, ktorí sa budú spájať do skupín podľa daných tém. Vytvoria sa tak skupiny - zoznam ľudí, ktorí cez zvolené tematické okruhy budú dostávať informácie podľa zvolenej témy.

Časť NÁSTROJE je vytvorená z podložiek, cieľom ktorých je poskytnúť pomoc pri hľadaní odpovede na rôzne otázky z procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie využitím rôznych foriem prezentácie, ako je glosár, často kladené otázky, vedomostná mapa, manuál, knihovňa, prekladač. Vedomostná mapa je nástroj, prostredníctvom ktorého sa užívateľovi vytvára organizačné prostredie s informáciami o procese posudzovania vplyvov na životné prostredie a to na jednej „ploche“. Vedomostná mapa zrýchľuje vyhľadávanie požadovaných informácií.

Poslednou záložkou je KOMISIA. Ide o časť portálu, kde je vytvorený priestor pre získanie informácií o pravidelných bilaterálnych stretnutiach medzi Slovenskou a Rakúskou republikou s riešením tém zameraných na proces posudzovania vplyvov na životné prostredie.

Ing. Katarína Kováčová
Slovenská agentúra životného prostredia
Centrum environmentalistiky a informatiky

Vývoj formulárov pre štandardizáciu procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie (EIA) presahujúcich štátne hranice medzi Slovenskou republikou a Rakúskou republikou

Vo väzbe na bohaté diskusie a výmenu skúseností odborníkov zapojených do procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie presahujúcich štátne hranice vznikla myšlienka vytvorenia **spoločných formulárov** optimalizujúcich priebeh procesu.

Hlavným cieľom vytvorenia formulárov bolo **štandardizovať/zjednotiť** štruktúru informácií poskytovaných v jednotlivých krokoch procesu medzištátného posud-

zovania vplyvov na životné prostredie v zmysle Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Rakúskej republiky o vykonávaní Dohovoru o posudzovaní vplyvov na životné prostredie presahujúcich štátne hranice (Dohody). Formuláre sú zároveň nástrojom na **uľahčenie** zabezpečenie splnenia jednotlivých ustanovení Dohody zodpovedným orgánom.

Východiskom pre návrh formulárov bola analýza postupnosti krokov posudzo-

vania vplyvov na životné prostredie presahujúcich štátne hranice podľa Dohody:

- OZNÁMENIE (ČL. 2),
- SPRÁVA O HODNOTENÍ A POSUDKY (ČL.3),
- ÚČASŤ VEREJNOSTI (ČL. 4),
- VEREJNÉ PREROKOVANIE (ČL. 5),
- KONZULTÁCIE (ČL. 6),
- ZÁVEREČNÉ STANOVISKO A POVOĽOVACIE ROZHODNUTIA (ČL.7),
- POPROJEKTOVÁ ANALÝZA (ČL. 8).

Vypracovaná bola sada formulárov pre uvedené etapy posudzovania tak, aby zodpovedných pracovníkov usmerňovali v zabezpečení povinností týkajúcich sa štruktúry informácií, príslušných dokumentov i jazykovej mutácie, ktoré je potrebné druhej strane v príslušnom kroku procesu poskytnúť. Zabezpečia, aby informácie boli predložené komplexne, prehľadne a prístupnou formou aj pre laickú verejnosť, ktorá má v procese posudzovania vplyvov na životné prostredie veľmi významnú úlohu.

Uvedené formuláre sú zároveň súčasťou Informačného systému o aktivitách, ktoré sú zaradené do procesu cezhraničného posudzovania prístupného na internete.

Formuláre sú využiteľné aj pre cezhraničné posudzovanie s inými štátmi, s ktorými pripravuje Slovenská republika obdobnú Dohodu ako v prípade Rakúskej republiky. Môžu zároveň slúžiť ako príklad „dobrej praxe“ pre aplikáciu Dohovoru o posudzovaní vplyvov na životné prostredie presahujúcich štátne hranice v praxi aj pre jeho ostatné signatárske krajiny.

F1 Notifikation / Notifikácia - Benachrichtigung der betroffenen Partei über ein Vorhaben, das erhebliche nachteilige Auswirkungen auf die Umwelt eines anderen Staates haben könnte / Notifikácia - Oznámenie dotknutej strany o navrhovanej činnosti, ktorá by mohla mať značný negatívny vplyv na životné prostredie iného štátu

Benachrichtigung der betroffenen Partei über ein Vorhaben, das erhebliche nachteilige Auswirkungen auf die Umwelt eines anderen Staates haben könnte / Oznámenie dotknutej strany o navrhovanej činnosti, ktorá by mohla mať značné negatívne vplyvy na životné prostredie iného štátu	F1
Die Benachrichtigung wird auf der Grundlage des Art. 2 Abs. 2 o. 3 des Abkommens zwischen der Regierung der Slowakischen Republik und der Österreichischen Bundesregierung über die Umsetzung des Übereinkommens über die Umweltverträglichkeitsprüfung im grenzüberschreitenden Rahmen übermittelt / Oznámenie sa predkladá na základe čl. 2 ods. 2, ods. 3 Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Rakúskej republiky o vykonávaní Dohovoru o posudzovaní vplyvov na životné prostredie presahujúcich štátne hranice	
a) Benachrichtigung des betroffenen Staates über ein UVP pflichtiges Vorhaben, das erhebliche nachteilige Auswirkungen auf die Umwelt eines anderen Staates haben könnte / Oznámenie dotknutej strany o navrhovanej činnosti podliehajúcej posudzovaniu vplyvov, ktorá by mohla mať značné negatívne vplyvy na životné prostredie iného štátu b) Übermittlung der Basisprojektdokumentation / Zaslание základnej projektovej dokumentácie c) Anfrage über die Mitwirkung im Verfahren / Dotaz o súčinnosti v procese	
Die Angabe von Informationen im Formular erfolgt zweisprachig, auf Deutsch und Slowakisch, soweit im Formular nichts anderes angeführt ist. / Informácie vo formulári budú uvedené dvojjazyčne, nemecky a slovensky, pokiaľ nie je uvedené vo formulári inak. Die Übermittlung von Anhängen erfolgt je nach sprachlicher Verfügbarkeit in Deutsch oder Slowakisch, soweit dies nicht anders vereinbart oder im Formular nicht anderweitig angeführt ist. / Prílohy budú zaslané v nemečine alebo slovenčine, podľa toho, v akom jazyku sú k dispozícii, pokiaľ to nie je dohodnuté inak alebo vo formulári nie je uvedené inak.	
Ursprungspartei (Zutreffendes rechts ankreuzen ☑) / Strana pôvodu (hodiace sa vpravo označiť krížikom)	☒ Österreich / Rakúsko ☐ Slowakei / Slovensko

Detail formuláru F1 Notifikácia - Oznámenie dotknutej strany o navrhovanej činnosti.

Ing. Zuzana Lieskovská
Slovenská agentúra životného prostredia
Centrum environmentalistiky a informatiky

Východiská a niektoré aspekty práce s verejnosťou v procesnosti EIA

V súvislosti s obrovským zrýchlením a prehĺbením devastáčnych vplyvov človeka na prírodu je dnes už otázkou profesionality, či sa neprehliada skutočnosť, že aj **environmentálne povedomie** spoločnosti sa dostáva na novú úroveň. Človeku po prakticky dennom oboznamovaní sa s rôznymi prírodnými katastrofami a po konfrontovaní sa s výsledkami ľahostajného postoja celých skupín ľudí v susedstve, alebo na opačnom konci sveta k agresívnym a zničujúcim vplyvom podnikateľských zámerov a, žiaľ, aj realizovaných krokov, prestáva byť jedno, čo sa s jednotlivými zložkami prírody deje. Stavia sa na ich obranu, pretože sa bojí nenávratného zničenia určitých, k jeho životu potrebných kvalít.

Autor článku Doc. PhDr. Ivan Kusý, CSc. prezentuje „best practice“ práce s verejnosťou účastníkom 5. zasadania bilaterálnej komisie Center of Competence

Má na to právo, dokonca je to jeho povinnosť. Ide o právo a povinnosť každého človeka, pretože sa jedná o jeho konkrétne životné prostredie, v danom priestore a čase. Toto právo participovať zahŕňa v sebe rovnako právo na prevenciu pred negatívnymi vplyvmi nových činností na životné prostredie, právo na nevyhnutnosť zlepšovať už nevyhovujúci stav životného prostredia, ako aj právo každého jednotlivca byť čo najobjektívnejšie informovaný o plánoch a projektoch, resp. činnostiach, ktoré môžu mať potenciálne negatívny vplyv na jeho životné prostredie. Ďalej má právo zúčastniť sa na rozhodovacom procese, má právo vyjadriť sa k nemu a podľa potreby má mať tiež k dispozícii informácie o primeraných prostriedkoch na náhradu škody v prípade poškodenia jeho životného prostredia. Nastolenú problematiku môže dopĺňať, môže sa podieľať na navrhovaní opatrení na elimináciu, zníženie alebo kompenzáciu možných nepriaznivých vplyvov z posudzovaného zámeru, alebo sa môže stať aktívnym nositeľom idey prosperitnosti daného zámeru. Všeobecne môžeme konštatovať, že zákonom EIA sú vo veľmi širokom rozsahu zabezpečené všetky stupne účasti verejnosti, t.j. informácia, konzultácia, kooperácia aj kontrola.

V programoch práce s verejnosťou alebo participácie verejnosti v rozhodovacom procese posudzovania vplyvov činností na životné prostredie (EIA) ide teda o vytváranie podmienok a predpokladov pre napĺňanie všetkých aspektov vyššie spomínaného práva. Považujem za nanajvýš žiaduce, aby sa verejnosťou mohol stať každý občan (alebo združenie občanov), ktorý je (alebo ktorí sú) zainteresovaný na objekte posudzovania a má záujem a vôľu prispieť k optimálnemu rozhodnutiu. Na druhej strane je celkom nevyhnutné, aby občan pristupoval k realizácii tohto práva zodpovedne pripravený, aby mal svoj názor a postoj dostatočne podložený relevantnými argumentmi. Z tohto konštatovania vyplýva ako zásadná maximálna aktivita všetkých kompetentných orgánov (vrátane médií a verejnej správy) pri sprostredkovaní všetkých overených údajov a informácií, ktoré môžu občanom pomôcť v ich rozhodovaní.

Absolútne pomýlený je preto postoj týchto kompetentných, ak sa z neplnenia tejto svojej povinnosti vyvíjajú poukazovaním na to, že sa „len“ pripájajú na stranu (často nedostatočne informovanej) verejnosti. Záujmom nielen lokálnych a regionálnych, ale aj všetkých nadregionálnych spoločenstiev musí predsa byť rozhodovanie sa, takpovediac, v zmysle „vyššieho princípu“ – tak mravného, ako aj všeobecne prospešného. A k tomu by mala byť orientovaná objektívna informačná kampaň.

Existujú rôzne techniky sprostredkovávania informácií o zámere verejnosti, pričom výber tých adekvátnych je daný charakterom a dosahom daného problému, veľkosťou a štruktúrou priamo i nepriamo dotknutého obyvateľstva a nepochybne aj finančnými možnosťami, ktoré by však nemali byť príčinou nedostatočného informovania verejnosti. Ak sa nám nepodarí zvýšiť úroveň a akcieschopnosť orgánov verejnej správy a odbornú pripravenosť novinárov, budeme stále trpieť nedostatočnosťou a nekonštruktívnosťou občianskej participácie. A môžeme sa rozlúčiť nielen s ochranou a tvorbou životného prostredia (vrátane jeho prírodnej zložky), ale aj s fungovaním demokracie, danej mierou a kvalitou účasti občanov na rozhodovaní.

Aby sme si plne uvedomovali význam spomenutej činnosti pomenovanej ako „ochrana a tvorba životného prostredia“, zdá sa, že je potrebné stále sa vracieť k jej definovaniu a vysvetleniu podstaty. Pod životným prostredím treba rozumieť to prostredie, v ktorom človek prežíva svoj život, čo rozhodne nie je iba fauna a flóra, na ktoré sa analýzy a pozornosť verejnosti a médií spravidla obmedzujú a aj v prípade procesnosti EIA až zbytočne podrobne a nevyvážené rozoberajú. Treba zdôrazňovať, že tu ide o celé spektrum aspektov životného prostredia človeka (teda nielen prírodného, ale aj sociálneho), ku ktorému sa má občan právo vyjadriť. Slovenský zákon o posudzovaní vplyvov na životné prostredie dáva k tomu predpoklady, ktoré sa však už dvadsať rokov dostatočne nevyužívajú.

Ako problematická v celom procese posudzovania sa javí nedostatočná informovanosť verejnosti nielen o týchto jej právach, daných zákonom, ale aj o správnom postupe pri ich uplatňovaní. Napriek tomu, že Ministerstvo životného prostredia SR vydalo **manuál pre prácu s verejnosťou**, nemožno sa spoliehať na jeho všeobecnú znalosť a treba neustále verejnosť doinformovávať a k aktivite motivovať. Pre odbornú i laickú verejnosť je potrebné sústavne uskutočňovať v tejto problematike školenia, náučné akcie a je nevyhnutné aj sústavné informovanie a propagácia v médiách.

Už aj z tohto veľmi stručného načrtnutia niektorých základných, východiskových téz, týkajúcich sa účasti verejnosti v procese posudzovania vplyvov na životné prostredie vyplýva predstava o šírke a pestrosti práce s verejnosťou. Z celej problematiky práce s verejnosťou vyberám v danom kontexte iba niektoré jej aspekty, ktoré sú zaujímavé a zaslúžia si pripomenúť ich.

Konzultačno-informačné strediská (KIS)

Úlohou KIS má byť informovanie občanov o pripravovanom zámere,

o pripravovanej stavbe, zorientovanie občanov k trizivej úvahe nad potrebnosťou a účelom zámeru a realizovať postupnú prácu s verejnosťou. V doterajšej praxi KIS malo najmä tieto úlohy:

- informovať verejnosť a vykonávať osvetu o predpokladaných vplyvoch zámeru na ŽP,
- zbierať požiadavky dotknutých obcí,
- zbierať otázky, podnety a sťažnosti, ponuky na spoluprácu od občanov,
- zisťovať aktuálne a perspektívne potreby občanov, zahrnutelné do realizácie zámeru,
- poskytovať informácie zástupcom tlače,
- organizovať hromadné návštevy vybraných skupín obyvateľstva v stredisku.

Otázka existencie KIS-ov sa týkala a bude sa týkať vlastne len väčších a dlhodobějších investičných zámerov. V týchto prípadoch treba premyslieť nielen vhodnú formu prezentácie, ale aj spôsob založenia a zdroj financovania KIS-u ako jednotky nezávislej od investora, aby objektivita a dôveryhodnosť poskytovaných informácií, ako ja celej práce s verejnosťou, neboli spochybňované.

Sociologický výskum

V štádiu prípravy Správy pre proces posudzovania je vhodné odborne pripraviť a uskutočniť sociologický prieskum názorov a postojov obyvateľstva (najlepšie formou anonymnej dotazníkovej akcie) za účelom bližšej špecifikácie problematiky, zistenia stupňa informovanosti obyvateľov a zistenia

rozsahu sociálnych dopadov. Ukazuje sa, že pre obyvateľov boli doteraz hlavným zdrojom informácií obecne úrady, ktoré majú najväčšiu dôveru obyvateľov. Sociologický prieskum môže priniesť mnohé nové skutočnosti o názoroch, postojoch, nedôvere i obavách obyvateľov a môže byť tiež veľmi dobrou východiskovou platformou pre prípravu verejných zhromaždení.

Máme poznatky o tom, že zanedbaná práca s verejnosťou vyústí do nahromadenia problémov a dezinformovania a je potom veľmi ťažké pri verejných zhromaždeniach zvládnuť situáciu prerastajúcu do konfliktov a krízenia osobných a verejných záujmov. Vôbec sa nevyužíva poznatok, že sám sociologický výskum, vďaka vhodne zvolenému obsahu a načasovaniu môže byť významným konštruktívnym prvkom, ktorým vieme priblížiť obyvateľom zámer a tým im pomôcť pri zaujímaví vlastného stanoviska.

Veľmi slabá (alebo žiadna) úroveň profesionálnej sociologickej práce pri zisťovaní verejnej mienky obyvateľov dáva skreslený obraz realnej situácie (viď napr. kauzu KIA Žilina). Je na škodu vecí, ak väčšina spracovateľov Správy o hodnotení si neprizve odborníkov na prácu s verejnosťou (sociológov, psychologov), pričom ostatné sledované problémové okruhy (napr. geológia, voda, vzduch, odpady) garantujú profesionáli z danej oblasti a ich účasť v riešiteľskom kolektíve Správy o hodnotení je pokrytá vysokým počtom hodín odbornej práce. V mnohých doteraz odsledovaných správach sa zákonom predpísané

Príklad oznamu o verejnom prerokovaní

kapitoly o obyvateľstve vypracovávajú veľmi povrchno, často len voľným opisom základnej situácie. V niektorých prípadoch sa pristupuje k zaradeniu sociologických ukazovateľov do multikriteriálnej matice, kde v množstve ostatných sledovaných vzťahov zanikajú a majú potom veľmi nízku výpovednú hodnotu.

Petícia občanov

Najčastejšou formou vyjadrenia záporného stanoviska a pripomienok verejnosti sa stala sťažnosť alebo petícia občanov. Je to síce forma, ktorú zákon o posudzovaní vplyvov výslovne neuvádza, ale je ošetrená súvisiacim zákonom o petičnom práve. Z hľadiska verejnosti je to určitý aktívny krok, avšak bez právnej záväznosti. Z hľadiska procesu posudzovania prinášajú petície zvýraznené informácie, pripomienky a postoje verejnosti a pre posudzovateľa tvoria významnú súčasť poznatkovej základne názorových stanovísk verejnosti. Petície občanov sú vždy zohľadňované a zapracované do posudku a aj do záverečného stanoviska, ale nie je zákonná povinnosť na ne priamo reagovať.

Občianska iniciatíva

Občianska iniciatíva je vyššia a organizovanejšia forma vyjadrenia názorov a stanovísk obyvateľov, ktorá má aj vyššiu poznatkovú a právnu účinnosť. V prípade založenia občianskej iniciatívy občanmi s trvalým pobytom v dotknutej obci, títo spoločne podpisujú stanovisko k navrhovanej činnosti a doručia MŽP SR. Pre MŽP SR potom vzniká povinnosť informovať občiansku iniciatívu o výsledku procesu posudzovania a zaslať splnomocnencovi občianskej iniciatívy Záverečné stanovisko.

Občianske združenie

V prípade založenia občianskeho združenia na ďalšiu podporu stanoviska verejnosti, alebo priamo za účelom ochrany životného prostredia pri danej posudzovanej činnosti, je nutné postupovať podľa zákona o združovaní občanov. Po dodržaní tu uvedeného štandardizovaného postupu sa občianske združenie stáva účastníkom správneho konania, v ktorom sa rozhoduje o povolení danej činnosti. V procese posudzovania je to najvyššia možná forma občianskej aktivizácie, s najväčšou právnou údernosťou a záväznosťou. Súčasne je však aj najkomplikovanejšia – práve „vdaka“ vyžadovanému postupu, ktorý je časovo aj finančne náročný a vyžaduje si sústredené a obetavé úsilie svojich aktivistov.

Žiaľ, ukázkou „úspešnej“ činnosti občanov sú predovšetkým ich odmietavé stanoviská, pričom sú prípady, kedy tieto ich postoje a stanoviská (aj keď prevažne emotívne a so slabým argumentačným krytím, ale s právnou pomocou) prinútili investora odstúpiť od navrhovaného zámeru - „pre nepriechodnosť zo strany obyvateľov“. Sem môžeme zaradiť viaceré zábery, ktoré mohli do regiónu priniesť rozvojový potenciál a neznamenali pritom ohrozenie prírodných prvkov, ani samých obyvateľov.

Sú však aj pozitívne príklady a ukázkou sústredenej a stupňujúcej sa konštruktívnej účasti verejnosti, bol v minulosti proces posudzovania alternatív diaľnice D1 Sverepec - Hričovské Podhradie, kde boli v meste Považská Bystrica dve alternatívy plánované cez stred mesta, v blízkosti obytných zón. Pri verejnom prerokovaní občania využili svoje zákonné právo na petíciu a súčasne založili dve občianske združenia „Diaľnica a príroda“ a „Diaľnica a ľudia“. Protestovali proti tej alternatíve, ktorá mala viesť cez mesto, v blízkosti obytných zón. Výsledkom úsilia a aktivity týchto občianskych združení, podporovaného aj magistrátom mesta a primátorom, bolo prerušenie procesu posudzovania a hľadanie novej, vhodnejšej alternatívy trasovania tohto úseku diaľnice.

Obdobne pozitívne možno chápať občiansku aktivitu pri posudzovaní úseku diaľnice D61 Bratislava Mierová – Senecká. Tu tiež vzniklo občianske združenie („Človek a diaľnica“), ktoré požadovalo alternatívu nultého variantu (nerealizovanie zámeru). Keďže takéto riešenie nebolo možné, ich úsilie sa presunulo do tlaku na uspokojivé kompenzačné riešenia investora vo vzťahu k požiadavkám obyvateľov.

Verejné prerokovania

Pod prácou s verejnosťou sa v súčasnosti už bežne rozumie iba zorganizovanie verejného prerokovania zámeru a iba veľmi zriedkavo aj „odborná“ analýza sociálnych a demografických údajov - často zredukovaných na uvedenie počtu obyvateľov. Pred nami sa tak odhaľuje vysoká miera formálnosti tejto práce, ktorá už len veľmi voľne súvisí s obsahom zákona. Tlak na zjednodušenie analýz obyvateľstva a práce s verejnosťou vyplýva z viacerých okolností:

- nepochybne znamená uľahčenie práce pre spracovateľov príslušných materiálov - zámeru a správy o hodnotení,
- súčasne znamená ušetrenie finančných prostriedkov, ktoré zákonom požadovaný rozsah práce s verejnosťou stojí a
- praktickým vyradením verejnosti s jej záujmami a požiadavkami odbúrava často vážnu prekážku v schvaľovacom procese.

Verejné prerokovania by mali naplňovať poinformačnú etapu práce s verejnosťou. Na nich by sa mali zhodnocovať výsledky kvalitnej a objektívnej informovanosti verejnosti. Verejnosť by tu mala vystupovať ako zodpovedný činiteľ, vedomý si kladných i záporných stránok navrhovanej činnosti zámeru, zohľadňujúci vonkajšie okolnosti jeho sfomulovania a presadzujúci vlastné predstavy o riešení a o prípadných kompenzáciách za ujmy, ktoré jej zámer prináša. Pri uskutočňovaní verejného prerokovania zámeru však veľa závisí od snahy investora a správy dotknutej obce. Pokiaľ spoločne majú ozajstný záujem na tom, aby občania boli informovaní, využívajú maximálne všetky formy pre šírenie informácie. Ak tento záujem nemajú, majú možnosť využiť mnohé obštrukcie spojené s voľbou miesta a času verejného prerokovania, spôsobom informovania o jeho konaní, zabezpečením nestranného moderovania prerokovania, či s ozvučením sály. Ich využitím môžu celkom minimalizovať účasť občanov na prerokovaní zámeru.

Verejné prerokovania sú dôležitým krokom v procese posudzovania. Stoja tu často a celkom prirodzene oproti sebe záujmy investora a občana. Škála individuálne prejavovaných postojov je pri konflikte týchto záujmov veľmi široká. Pokiaľ však nastane ideálna situácia a navrhovaná činnosť je v záujme obce a väčšiny občanov, verejné prerokovanie môže mať bezkonfliktný priebeh. Pri verejnom prerokovaní sa odstraňujú nánosy dezinformovanosti. Odlišné stanoviská a záujmy sa opäť v ideálnom prípade posudzujú na základe váhy argumentov obidvoch strán a navrhujú sa opatrenia smerujúce ku kompromisom. V praxi sa však naplňa aj celkom neprijateľný scenár - keď verejnosť nie je vôbec ochotná sa s návrhom zámeru oboznámiť a informácie o ňom bojkotuje. Rovnako neprijateľne je potrebné vnímať a odmietnuť neochotu verejnej správy racionálne vyjednávať s potenciálnym investorm a prispieť tak k obecnému prosperu.

Dôležitým momentom nielen vo verejnom prerokovaní, ale počas celého priebehu posudzovania je, aby vznikla dostatočná dôvera verejnosti v to, že sa s ich pripomienkami bude navrhovateľ, prípadne príslušný orgán vážne zaoberať. Pomôcť k vytvoreniu takejto perspektívnej atmosféry môže aj vhodný výber techník práce s verejnosťou a ich správne načasovanie. Potom sa môže naplniť aj ďalšia funkcia verejnosti v procese posudzovania, ktorou je funkcia informačná. Korektné jednanie s verejnosťou ju vedie k tomu, že často sama navrhuje riešenia (organizačné, vecné opatrenia), ktoré podstatnou mierou zreálňujú danú prevádzku. Ide jej pritom aj o to, aby čo najviac zamedzila negatívnym vplyvom. Verejnosť sa tiež často ukazuje ako strana, ktorá má eminentný záujem na ochrane prírody a svojho životného prostredia a vie ho aj podložiť. Vyzná sa v technikách monitoringu, v právnych záležitostiach a predovšetkým pozná územie a okolie zámeru. Preto môže navrhovať nečakané a efektívne riešenia. Naplňovať túto možnú funkciu verejnosti sa zatiaľ darí veľmi sporadicky.

Doc. PhDr. Ivan Kusý, CSc.
Univerzita Mateja Bela

Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov

Závěrečná konference projektu e-MAT

Závěrečná konference projektu e-MAT v Bratislave

Slávnostným uvedením do používania verejnosti spoločného rakúsko-slovenského portálu EIA sa ukončil bilaterálny slovensko-rakúsky projekt e-MAT: Vývoj nástrojov manažmentu v rámci posudzovania vplyvov na životné prostredie (EIA) v hraničných regiónoch medzi Rakúskom a Slovenskom. Portál je prvým svojho druhu v Európe (www.eiportal-at-sk.eu). Projekt e-MAT sa zaoberal optimalizáciou a zvýšením efektívnosti procesu medzištátneho posudzovania vplyvov na životné prostredie aktuálne navrhovaných projektov v hraničných regiónoch medzi Slovenskom a Rakúskom v súlade s Dohovorom Európskej hospodárskej komisie OSN o posudzovaní vplyvov na životné prostredie presahujúcich štátne hranice (Dohovor z Espoo), Aarhuského dohovoru, smernicou Európskeho parlamentu a Rady č. 2011/92/EU o posudzovaní vplyvov určitých verejných a súkromných projektov na životné prostredie a Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Rakúskej republiky o vykonávaní Dohovoru z Espoo.

Hlavným cieľom tohto jedinečného pilotného projektu je využitím metód znalostného manažmentu skvalitniť proces posudzovania vplyvov na životné prostredie v pohraničných oblastiach Rakúska a Slovenska, prostredníctvom realizácie transferu vedomostí, prepojenia a vytvárania sietí medzi občanmi, inštitúciami, ministerstvami, mimovládnyimi organizáciami atď. a prispieť tak k udržateľnému životnému prostrediu a inováčnemu rozvoju tohto regiónu. Projekt, prostredníctvom svojich hlavných výstupov, podporuje vo všetkých svojich oblastiach včasnú bilaterálnu spoluprácu, výmenu informácií a koordináciu plánovaných, ako aj prebiehajúcich navrhovaných činností, ktoré majú vplyv na životné prostredie susednej krajiny, spolu s rovnocenným zapojením verejnosti oboch štátov do tohto procesu.

Vytvorením informačnej platformy a sietí sa vytvorili predpoklady na zlepšenie medzištátnej spolupráce a riešenie problémov životného prostredia v pohraničných regiónoch. Z dlhodobého hľadiska to bude viesť k budovaniu trvalo udržateľného pohraničného regiónu bez konfliktov v oblasti životného prostredia. Taktiež sa očakáva zníženie problémov súvisiacich s jazykovou bariérou, rôznou kultúrou a právnym systémom.

Úspešné výstupy projektu vytvorili model bilaterálnej spolupráce v oblasti riešenia problémov v posudzovaní vplyvov presahujúcich štátne hranice aj pre iné európske štáty.

Závěrečné konferencie, ktorú zorganizovala Slovenská agentúra životného prostredia 3. decembra 2013 v Bratislave, sa zúčastnilo 60 odborníkov partnerských organizácií, štátnej správy, samosprávy, ako aj odbornej verejnosti zo Slovenska a Rakúska za účasti predstaviteľky Európskej komisie

Iris Valkovics - DG Environment Európskej komisie prezentuje na Závěrečnej konferencii projektu e-MAT

direktoriátu životného prostredia Iris Valkovic, Ministerstva životného prostredia SR RNDr. Gabriela Nižňanského, Spolkového ministerstva poľnohospodárstva, lesníctva, životného prostredia a vodného hospodárstva Mag. Johnnesa Kresbacha, Spolkového ministerstva dopravy, inovácií a technológií Dr. Christine Rose a Úradu krajinskej vlády Dolného Rakúska DI Wolfganga Hackla.

Okrem spustenia portálu ďalšími nosnými projektovými aktivitami je vytvorenie siete v rámci vzájomnej spolupráce, činnosť spoločnej platformy expertov v „Center of Competence“, metodické školiace vzdelávacie a propagačné aktivity pre účastníkov procesu EIA. Projekt sa realizoval v období od 1. februára 2011 do 31. decembra 2013, bol financovaný v rámci Operačného programu Cezhraničná spolupráca Slovenská republika - Rakúsko

2007 - 2013, prioritnej oblasti P2 „Dostupnosť a udržateľný rozvoj“, aktivity „Energetická efektívnosť a obnoviteľné zdroje energie, ochrana životného prostredia, manažment rizík“ z Európskeho fondu pre regionálny rozvoj a pre slovenských partnerov aj z národného spolufinancovania.

Štvorica noviel

Kľúčové slová: novela zákona o EIA, ESO (Efektívna, Spoľahlivá a Otvorená štátna správa)

Anotácia: Článok podrobnejšie oboznamuje čitateľov s dôvodmi prijatia posledných novelizácií zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o EIA“), ktoré boli prijaté v rokoch 2012 a 2013.

Príčiny neustálych zmien zákona o EIA

Veľkosť, ktorá sa profesijne alebo záujmovovo venuje oblasti posudzovania vplyvov na životné prostredie, si určite všimla, že zákon o EIA nepatrí k stabilným, nemenným právnym predpisom. Práve naopak, od jeho schválenia v roku 2006 bol jedenásťkrát novelizovaný, čo je v priemere viac ako jedna novela ročne. Uvedený stav určite neprispieva k stabilite právneho systému. Používatelia zákona sa totiž každoročne musia adaptovať na zmeny prinášané novelizáciami.

Neustále zmeny zákona o EIA sú vyvolané dvomi základnými skutočnosťami.

Po prvé: ide o všeobecne záväzný právny predpis, ktorý do svojich ustanovení preberá (transponuje) ustanovenia právneho aktu Európskej únie. Konkrétne ide o smernicu upravujúcu posudzovanie vplyvov na celoeurópskej úrovni vo všeobecnej podobe. V roku 2012 bola prijatá smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/92/EÚ z 13. decembra 2011 o posudzovaní vplyvov určitých verejných a súkromných projektov na životné prostredie. Ide vlastne o kodifikované znenie doterajšej smernice so všetkými jej neskôr prijatými zmenami a doplnkami. Na zmeny základného znenia smernice a teda aj na znenie kodifikovaného znenia smernice musí následne primeraným spôsobom reagovať slovenská právna úprava, čo je jeden z dôvodov na novelizáciu zákona. Ďalšie novelizácie vyplývajú z dozornej právomoci Európskej komisie, ktorá skúma či vnútroštátne právne úpravy dostatočne naplňujú ciele presadené smernicami. Oblasť posudzovania vplyvov je vecne aj procesne širokospektrálna problematika, prierezovo zasahujúca do viacerých oblastí štátnej správy a preto je niekedy veľmi obtiažne naplniť predstavy a ciele sledované smernicou. Formálne oznámenia Európskej komisie, upozorňujúce na možný nesúlad vnútroštátnej právnej úpravy s ustanoveniami smernice o posudzovaní vplyvov na životné prostredie, sú pomerne časté a zďaleka sa s nimi nepotýka len Slovenská republika. S problémami správneho prebratia smernice sa v tomto zmysle vysporiadať takmer každý členský štát Európskej únie.

Druhým dôvodom je zmena štruktúry usporiadania štátnej správy, prípadne prijatie zákona z oblasti environmentálneho práva alebo aj z inej oblasti, ktorého ustanovenia si zároveň vyžadujú zmenu zákona o EIA, nakoľko sa samotný zákon o EIA vecne vzťahuje k procesu posudzovania vplyvov alebo k niektorej z posudzovaných činností.

Zákon o EIA v porovnaní s inými predpismi patriacimi do systému environmentálneho práva nepatrí k predpisom, ktoré by boli nejakým výnimočne často novelizované. Stačí sa pozrieť len na zákon o odpadoch (26 noviel), prípadne na zákon o ochrane prírody a krajiny (13 noviel). Možno je to zároveň dôkaz skutočností, že napriek existujúcemu celospoločenskému povedomiu potreby zlepšiť stav životného prostredia, je oblasť ochrany životného prostredia a jednotlivých jeho zložiek stále pomerne nová v porovnaní s inými právnymi úpravami spoločenských vzťahov a taktiež sa stále hľadá optimálny model legislatívnej úpravy tejto oblasti. Nielen na Slovensku, nielen v jednotlivých iných štátoch, ale aj na celoeurópskej úrovni.

Dve ESO novely alebo dva články 28

Prvá ESO novela

Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na roky 2012 až 2016 a následne vládou prijatý dokument „Program ESO (Efektívna, Spoľahlivá a Otvorená štátna správa)“ vytvorili predpoklady pre reformu štátnej správy na Slovensku. Prvým konkrétnym výstupom bolo zrušenie doterajších krajských úradov špecializovanej miestnej štátnej správy, okrem iného aj krajských úradov životného prostredia. Tento krok sa realizoval prostredníctvom zákona č. 345/2012 Z. z. o niektorých opatreniach v miestnej štátnej správe a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V § 1 písm. d) tohto zákona sa zrušili všetky krajské úrady životného prostredia. V ďalšom jeho ustanovení (§ 3 ods. 1) sa všeobecne zabezpečil prechod pôsobnosti zaniknutých krajských úradov životného prostredia na obvodné úrady životného prostredia v sídle kraja s účinnosťou od 1. januára 2013. Uvedený pre-

chod pôsobnosti bol všeobecný, platil pre všetky činnosti, vykonávané krajskými úradmi životného prostredia a teda aj pre činnosti v oblasti posudzovania vplyvov na životné prostredie.

Napriek tejto skutočnosti zákon č. 345/2012 Z. z. prostredníctvom článku XXVIII novelizoval priamo aj zákon o EIA. Dva novelizačné body tohto článku zabezpečujú zmenu názvu dovtedajšieho krajského úradu životného prostredia na „obvodný úrad životného prostredia v sídle kraja“.

Otázkou ostáva či popri tejto formálnej – názvoslovej úprave, ktorá priamo vyplývala aj zo všeobecných ustanovení zákona č. 345/2012 Z. z., nemali byť do určitej miery zjednotené kompetencie obvodného úradu životného prostredia v sídle kraja a obvodného úradu životného prostredia. Zjednotenie kompetencií a odstránenie istej formy duplicity v § 55 a 56 zákona o EIA vyplýva najmä zo skutočností, že územný obvod obvodného úradu životného prostredia v sídle kraja nepresahuje hranice obvodu a nezahŕňa v sebe viac ako jeden územný obvod obvodného úradu životného prostredia. Takáto súvisiaca zmena by výstižnejšie napĺňala slová dôvodovej správy k tomuto článku, ktoré deklarujú, že citujem: „Úprava dotknutých ustanovení je nevyhnutná z dôvodu, že úpravu textu nemožno dosiahnuť len paušálnym nahradením názvov doterajších orgánov.“ V skutočnosti je tento článok predovšetkým nahradením názvov doterajších orgánov. Nevyhnutnosť úpravy tak spočíva jedine vo vysporiadaní sa so zavedenou legislatívnu skratkou „krajský úrad“ avšak je možné sa oprávnené domnievať, že všeobecné ustanovenie zákona č. 345/2012 Z. z. ustanovujúce prechod pôsobností (§ 3 ods. 1) by bolo dostačujúce aj z hľadiska potreby vyriešenia tohto, skôr legislatívno-lingvistického problému.

Opísaný stav nemal dlhé trvanie. Novela nadobudla účinnosť 1. januára 2013 a platila presne deväť mesiacov, kedy nadobudla účinnosť druhá novela zákona o EIA, priamo súvisiaca s presadením ďalšej fázy reformy ESO.

Druhá ESO novela

Druhú novelou zákona EIA bol článok XXVIII v zákone č. 180/2013 Z. z. o organizácii miestnej štátnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Uvedenou novelou sa, obdobne ako u predchádzajúceho zákona riešiaceho prvú fázu reformy ESO, premenovali úrady. Zákon č. 180/2013 Z. z. totiž v § 8 písm. a) zrušil všetky obvodné úrady životného prostredia. Napriek tomu, že to v citovanom ustanovení nebolo výslovne uvedené, zrušili sa ním aj obvodné úrady životného prostredia v sídle kraja. Kompetencie a pôsobnosť zrušených obvodných úradov životného prostredia prešli na okresný úrad, konkrétne na určený odbor okresného úradu alebo organizačný útvar odboru okresného úradu. Pôsobnosť obvodných úradov životného prostredia v sídle kraja prešla na okresné úrady v sídle kraja.

Druhú novelou sa zjednotil výkon špecializovanej štátnej správy vo viacerých oblastiach pod jeden úrad – okresný úrad, ktorého prednostu vymenúva vláda Slovenskej republiky na návrh ministra vnútra Slovenskej republiky. Ministri životného prostredia ostala kompetencia podania návrhu personálnej nominácie na vedúceho toho odboru okresného úradu, ktorý spravuje agendu kompetenčne spadajúcu pod rezort životného prostredia.

Novela zákona EIA v tejto súvislosti rieši, podobne ako v predchádzajúcej novele súvisiacej s reformou ESO, zmenu názvov úradov: doteraz v zákone uvedený pojem „obvodný úrad životného prostredia“ sa s účinnosťou od 1. októbra 2013 premenoval na „okresný úrad“ a slovné spojenie „obvodný úrad životného prostredia v sídle kraja“ sa mení na „okresný úrad v sídle kraja“.

Okrem zmeny názvov úradov však táto novela zákona o EIA upravuje aj ustanovenie upravujúce doterajšie kompetencie obvodného úradu životného prostredia v sídle kraja. Z § 55 zákona o EIA sa vypustilo písmeno l), ktorým sa zabezpečovalo, že obvodný úrad životného prostredia v sídle kraja (čiže dnešný okresný úrad v sídle kraja) bol druhostupňovým (odvolacím) správnym orgánom vo vzťahu k rozhodnutiam obvodného úradu životného prostredia (dnešného okresného úradu). Napriek vypusteniu tohto ustanovenia zo zákona o EIA sa však pozícia okresného úradu v sídle kraja vo vzťahu k správnym rozhodnutiam týkajúcim sa procesu

posudzovania životného prostredia o túto kompetenciu nijako neoslabuje. Vypustením tejto kompetencie zo zákona o EIA sa totiž len zabezpečilo, aby neexistovala duplicita a aby sa v osobitných predpisoch nadytočne a zdvojene neupravovala kompetencia ustanovená vo všeobecnom zákone upravujúcom štruktúru a pôsobnosť všeobecnej miestnej štátnej správy. Okresný úrad v sídle kraja bude aj naďalej druhostupňovým orgánom štátnej správy vo vzťahu k rozhodnutiam, v ktorých ako orgán prvého stupňa rozhodol okresný úrad, avšak táto kompetencia už nebude vyplývať priamo zo zákona o EIA, ale zakotvila sa do § 4 ods. 2 písm. b) novoprijatého zákona č. 180/2013 Z. z. ako akési všeobecné pravidlo dvojinštančnosti konania) pri rozhodovacej právomoci okresných úradov.

Dalšia zmena zákona o EIA bola zmenou malou

V priebehu rokov 2012 a 2013 boli doposiaľ prijaté štyri novely zákona o EIA. Časovo v poradí druhou z nich) bol zákon č. 448/2012 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 151/2002 Z. z. o používaní genetických technológií a geneticky modifikovaných organizmov v znení neskorších predpisov a o doplnení zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Článkom II tohto zákona sa novelizoval zákon o EIA. Návrh novely bol navrhnutý poslancami Národnej rady Slovenskej republiky formou pozmeňovacieho návrhu pri prerokovaní iného návrhu zákona, týkajúceho sa geneticky modifikovaných organizmov. Účelom tejto novely je, podľa odôvodnenia pozmeňujúceho návrhu, zabezpečiť, aby zisťovaciemu konaniu strategických dokumentov podliehali len malé zmeny. Táto novela sa teda bezprostredne vzťahuje len na posudzovanie strategických dokumentov. Konkrétne ide o zmenu rozsahu zmien strategických dokumentov podliehajúcich zisťovaciemu konaniu. Do § 4 ods. 2 písm. c) zákona o EIA sa totiž na začiatok písmena c) vložilo slovo „malá“, čím sa má zabezpečiť, že povinnému posudzovaniu strategického dokumentu podlieha akákoľvek malá zmena povinne posudzovaného strategického dokumentu (ich rozsah je určený ustanovením § 4 ods. 1), ak sa v zisťovacom konaní rozhodne, že táto malá zmena má pravdepodobne významný vplyv na životné prostredie.

Úmysel zákonodarcu by sa dal vylepšiť minimálne dvomi krokmi: zrozumiteľnejším naformulovaním rozsahu toho, čo podlieha (pozitívne vymedzenie), resp. toho čomu nepodlieha (negatívne vymedzenie) zisťovacie konanie o strategickom dokumente a taktiež dodatočnou úpravou § 4 ods. 2 v predvetí, kde by sa rovnako pred slovo „zmena“ doplnilo slovo „malá“.

Legislatívne zakotvenie v navrhovanej podobe môže interpretačne viesť aj k

okliešteniu povinne posudzovaných zmien, pretože súčasný gramatický výklad ustanovenia § 4 ods. 2 písm. c) vedie k tomu, že ak príslušný orgán rozhodnutím určí, že nejaká zmena strategického dokumentu podlieha zisťovaciemu konaniu, tak posudzovať sa bude len taká zmena, ktorú možno definovať ako zmenu malú. Takáto absurdná interpretácia istotne nebola cieľom zákonodarcu, novela smerovala predovšetkým k akútnej potrebe odstránenia transpozičného deficitu Slovenskou republikou.

Novela prechodného ustanovenia

Štvrtou novelou zákona o EIA bol čl. VI zákona č. 39/2013 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorým sa do zákona o EIA doplnilo nové prechodné ustanovenie. Zmyslom tejto novelizácie bolo zosúladiť dĺžku platnosti záverečných stanovísk vydávaných od 1. decembra 2011 s dĺžkou platnosti záverečných stanovísk, ktoré boli vydané pred 1. decembrom 2011 a v čase do účinnosti tejto novely zákona o EIA nestratili svoju platnosť. Alebo jednoduchšie: do 1. decembra 2011 platil zákon o EIA, ktorý stanovoval dobu platnosti záverečného stanoviska na tri roky s opakovanou možnosťou jeho predĺženia o ďalšie dva roky. Na základe prijatia novely zákona o EIA (zákon č. 408/2011 Z. z.) sa dĺžka platnosti záverečného stanoviska predĺžila na sedem rokov bez možnosti predĺženia jeho platnosti. Táto novela zákona o EIA ale neobsahovala prechodné ustanovenie, ktoré by riešilo dĺžku platnosti záverečných stanovísk vydaných do doby účinnosti novely – t. j. do 1. decembra 2011.

Na základe množiacich sa problémov sa touto novelou zákona aspoň čiastočne zrovnoprávnila dĺžka platnosti záverečných stanovísk vydaných po 1. decembri 2011 a do 1. decembra 2011. Nakoľko však prechodné ustanovenie nadobudlo účinnosť až 15. marca 2013, nemohlo sa vzťahovať na tie záverečné stanoviská, u ktorých v medziobdobí (od 1. decembra 2011 do 14. marca 2013) uplynula doba platnosti.

Záver

Zákon o EIA je dynamickým zákonom, podliehajúcim rôznym typom zmien. Tieto vyplývajú ako z požiadaviek európskej legislatívy, tak z aplikačnej praxe ako aj zo zmien týkajúcich sa organizácie štátnej správy a jej kompetencií.

Mgr. Radovan Katrík

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, odbor legislatívy

¹⁾ Pravidlo alebo zásada dvojinštančnosti konania znamená, že správne konanie má mať vždy dva stupne. Každé rozhodnutie vydané v prvom stupni by teda malo byť preskúmateľné iným orgánom, odlišným od toho, ktorý vydal prvostupňové rozhodnutie. Spravidla v prípade druhostupňového orgánu ide o najbližší nadriadený orgán, prípadne o inú organizačnú zložku úradu, ktorý vydal prvostupňové rozhodnutie. Zmyslom je možnosť zveriť rozhodovanie o významných právach a povinnostiach účastníkov správneho konania v prípade pochybností dvom od seba relatívne nezávislým správnym orgánom, pričom každý z nich vykonáva štátnu správu v tej istej oblasti štátnej správy, akej sa týka samotné rozhodnutie.

²⁾ V článku sa o jednotlivých novelách zákona o EIA neinformuje v chronologickom (časovo postupnom) poradí, ale v ich vecnej súvislosti. Dôvodom je najmä skutočnosť, že prvá novela zákona o EIA z roku 2012 (zákon č. 345/2012 Z. z.) vecne bezprostredne súvisí s doposiaľ poslednou novelou zákona o EIA z roku 2013 (ide o zákon č. 180/2013 Z. z.).

Nové manuály

Praktický manuál pre štátnu správu a Praktický manuál pre obce je vypracovaný ako súčasť aktivity Modulu C: Tréning a vzdelávanie, Projektu e – MAT: Vývoj nástrojov manažmentu v rámci posudzovania vplyvov na životné prostredie v hraničných regiónoch medzi Rakúskom a Slovenskom, Programu cezhraničnej spolupráce Slovenská republika – Rakúsko 2007 – 2013 financovaného z finančných prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja (85 %) a z národného spolufinancovania (15 % pre slovenských partnerov).

PRAKTICKÝ MANUÁL PRE ŠTÁTNU SPRÁVU

Cieľom Praktického manuálu pre štátnu správu je uľahčiť a správne orientovať činnosť jednotlivých pracovníkov štátnej správy vo všetkých ich úlohách vyplývajúcich zo zákona v procese posudzovania vplyvov na Slovensku.

PRAKTICKÝ MANUÁL PRE OBCE

Manuál je orientovaný na charakterizovanie dôležitých skutočností, na ktoré je potrebné zamerať sa obciam pri posudzovaní vplyvov strategických dokumentov a navrhovaných činností. V prehľadnej tabuľkovej forme uvádza práva a povinnosti obce v procese posudzovania, zásady informovania verejnosti a spolupráce s verejnosťou, ako aj zásady spracovania stanovísk obce k posudzovaniu strategických dokumentov a navrhovaných činností s odporúčaniami najlepšej praxi. V prehľadných schémach je znázornený priebeh posudzovania strategických dokumentov a navrhovaných činností podľa zákona s vyznačením časových limitov pri jednotlivých úkonoch.

eMAT

Grenzüberschreitendes
UVP/SUP-Management
Cezhraničný manažment
EIA/SEA

www.emat-sk-at.eu

**Prvý portál na posudzovanie vplyvov na životné
prostredie presahujúcich štátne hranice dvoch štátov**

www.eiportal-at-sk.eu

Základné informácie o procese EIA, centrálne, dvojjazyčne, online

Štruktúra rakúsko-slovenského EIA portálu:

Úvodná strana

Základy_Aktuálne informácie_ Právne základy_Procesy a postupy

Projekty_Aktuálne informácie_Informačný systém EIA

Siete_Registrácia_Vyhľadávanie členov_EIA kontakty

Nástroje_Často kladené otázky_Glosár_Vedomostná mapa_Knižnica_Online prekladač_Deklarácia e-MAT

Komisia_Budúce podujatia_Aktuálny protokol CoC_Archív podujatí
e-MAT

**EIA | UVP
PORTAL**

Grenzüberschreitendes
UVP Management
Cezhraničný manažment
EIA

www.eiportal-at-sk.eu

ÚVODNÁ STRÁNKA

ZÁKLADY

PROJEKTY

SIETE

NÁSTROJE

KOMISIA

Príhlásenie

[Registrovat'](#)

EUROPEAN UNION
European Regional
Development Fund

creating the future

Programm zur grenzüberschreitenden Zusammenarbeit SLOWAKEI - ÖSTERREICH 2007-2013
Program cezhraničnej spolupráce SLOVENSKÁ REPUBLIKA - RAKÚSKO 2007-2013

Spravodajca SEA/EIA

**Posudzovanie vplyvov strategických dokumentov
a navrhovaných činností na životné prostredie**

Vydané v rámci projektu e-MAT: Vývoj nástrojov manažmentu v rámci posudzovania vplyvov na životné prostredie v hraničných regiónoch medzi Rakúskom a Slovenskom, Programu cezhraničnej spolupráce Slovenská republika - Rakúsko 2007 - 2013 financovaného z finančných prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja (85%) a z národného spolufinancovania (15%).

**Ministerstvo životného prostredia
Slovenskej republiky**

Námestie Ľudovíta Štúra 1, 812 35 Bratislava
Telefón: 02 595 61 111
E-mail: eiaopv@enviro.gov.sk
www.minzp.sk

Slovenská agentúra životného prostredia

Tajovského 28, 975 90 Banská Bystrica
Telefón/Fax: 048 437 41 63
E-mail: eia@sazp.sk
www.sazp.sk

ISSN 1338-0176